

Taxa postálá
előtte in num.
No. 224.715 925.

Szerkesztőség
és kiadóhiva-
tal: Cluj-Ko-
lozsvár, Stra-
da Baron L. Pop (v. Brassai-u.) 18.
Telefon: 9-77. Előfizetési árak:
Havonta 110, negyedévre 300,
évre 600, egészévre 1200.
Földre: Havonta 1, ne-
félre 6, egészévre 10.
Cikkek díjazás szer-
kezetében az erdélyi és bánági
szolidaritás egyetlen napilapja. Cik-
keink utánnomását csak a for-
rás megjelölésével engedjük meg.

UJ KELET

Disztér 2 11 e 8

ZSIDÓPOLITIKAI NAPILAP

Bérmentlen
leveleket nem
fogadunk el.
Kéziratok
megőrzését nem vállaljuk. Fős-
szerkesztő dr. Marton Ernő, Fela-
lós szerkesztő Jámor Ferenc,
Bukaresti szerkesztő: Hátszegi
Ernő, Str. Sf. Constantin Nr. 31.

Ara 5 lej

Szerda, 1932 szept. 14.

5692. ÉV
EJLUL 13.

XV. ÉVF.
210. SZÁM

A lótolvaj — redivivus

Novítehi Vladimir nem hagyja magát. Ugy érzi, hogy az ő helye minden körülmények között a tiszteletreméltó szenátusban van.

A jogcíme megvan hozzá. Vladimir ugyanis meggyőződésére nézve antiszemita, multjára nézve pedig többszörös lótolvaj, cseka-agens, szigurancaesugó, akinek nem kevesebb, mint tizenhárom bünygyi dossziéja hever a be-kötött szemei Jusztiacia lábainál.

A szenátus le nem küzdhető undoral hallgatta meg Vladimir, enyhén szólva, sőt multjának ismertetését. És nagy lelkesedéssel kizárta soraiból a lótolvajt. Am a lótolvaj talpra esett. Ugy érezte, hogy nem történt vele semmi. És hasonló lelkesedéssel visszakiánkózik a felső-házba.

Az alkotmány negyven betöltött évet kér ahhoz, hogy valaki szenátor lehessen.

A lólopást elengedi.

Vladimir mégis jelöltetni akarja magát.

Mondván: hogy ha Caligula alatt konzul lehetett egy lóból, miért ne lehetne szenátor Romániában egy lótolvajból?

A szakértők és a konverzió

Ma már szeptember 14-ke van és még híre-hamva sincs a parlamentari szeszzió beárának. Pedig pontosan egy hét telt el szeptember hetediké óta, amelyet annakidején az ülésszak „utolsó terminusának” jelentettek be és itt van már a tizenötödike is, a második „utolsó terminus.”

Ezzel szemben most már nem arról beszélnek, hogy mikor zárják be a szeszziót, hanem arról hogy meddig marad nyitva a parlament.

Nyitva marad mindaddig, amíg a konverzió kérdését véglegesen meg nem oldják. Mert a konverzió volt az, amely a honfoglalás nagy öröme az egyik terminustól a másikig toltta ki a kapuzárást és ez a gordiuszi csomó az, amely a jelek szerint még jó néhány napig fogja a napidíjat biztosítani parlamentereink számára.

Sőt, mi több, most érkezett el legnagyobb nehézségéhez a konverzió összekuszált problematikája. Ezelőtt a kormánypárt és az ellenzék, illetve a kormánypárt belső frakciói között dult a harc. Végre sikerült megtalálni a közös platformot a regáti és az erdélyi frakció között, most azonban a külföldi szakértők sorfala álli itt kemény gátként a megoldás előtt, amelynek áttörése sokkal nehezebb feladat lesz, mint a kormánypárti frakciók közötti ellentétek kiküszöbölése.

A szakértők ugyanis elégedetlenek Mironescu módosításaival. Ők a tíz hektáron aluli konverziót is súlyos megterhelésnek látják és azt követelik, hogy az állam csak akkor lépjen közbe, amikor az adósság és a hitelezők már megegyeztek.

Ami nem jelent egyebet, mint az egész konverzió eltemetését.

Ami nem jelent egyebet, mint azt, hogy csak most kezdődik a nagy tánc a konverzió tengeri kigyója körül.

Hogy hol fog ez kibontakozni, — ezt még teljes homály fedi.

Az azonban egészen valószínű, hogy kínos vajadás lesz. És az is valószínű, hogy a nehéz szülés után nem nagyon lesz kedve a kormányznak bankettet rendezni a szakértők tiszteletére.

Európa számkivetettje

Trotzkij ismét Európába érkezett. Ezt úgy kell értelmezni, hogy Trotzkij, amíg Oroszországban volt, ázsiaiinak érezte magát, ahogy vele politikai „elváratott” elbántak, az valóban Ázsiára volt. Holott neki mindig az volt a célja, hogy Oroszországból Európát csináljon.

A lipcsei főtörvényszék dönt a birodalmi gyűlés feloszlata-sának jogosságáa fölött

Dolgoznak a német parlamenti bizottságok

Berlin, szeptember 13. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A feloszlatt birodalmi gyűlés egyik bizottsága a népképviselet érdekeit védő bizottság Loebe volt birodalmi gyűlési elnök elnökle alatt ma összeült. A birodalmi kormány részéről a bizottság előtt ismertették a tegnapi események folytán szükségesé vált házfeloszlattással kapcsolatos hivatalos álláspontot, amely felett hosszabb és szenvedélyes vita indult meg.

A pártvezérek többsége javaslatot fogadott el, amelyben állást foglalnak amellett, hogy a birodalmi gyűlési s a kormányra nézve igen kedvezőtlen szavazás eredménye a feloszlatt ellenére is hatályos és alkotmányos. A feloszlatt ügyében a bizottság a lipcsei állami főtörvényszékhez fog fordulni a feloszlatt alkotmányosságának tisztázása céljából.

A Népszövetség véleményét is kikérik a konverzió kérdésében?

A Lupta szerint szeptember 25-ig a parlament mindkét háza meg fogja szavazni az új konverziós törvényt

Bucuresti, szeptember 13. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A Lupta szerint Maniu Gyula, Vaida és Mironescu, valamint a szakértők közötti tárgyalások teljesen befejeződtek és a konverziós törvényt szeptember 15-ig a parlament mindkét háza meg fogja szavazni. Ez annál valószínűbb, mert Vaidának szeptember 29-én Genfben kell lennie és valószínűleg Mironescu is ott lesz, amikor a Népszövetség Románia pénzügyeivel fog foglalkozni.

A Dimineata ezzel szemben úgy értesül, hogy a kormány esetleg meg fogja várni a konverzió kérdésében is a Népszövetségi tanács döntését, amelynek alapját, mint ismeretes, a szakértők je-

lentése fogja képezni. A kormány által elkészített új konverziós törvény végleges szövege még nem ismeretes. Valószínűnek tartják azonban, hogy ha nem is teljes egészében, főbb vonalaiban alkalmazkodni fog a szakértők szempontjaihoz, amelyeket tegnapi számunkban ismertettünk. Eszerint legfeljebb a 10 hektárig terjedő birtokok jogszertint konverziójára lehet számítani. A tíz hektáron felüli birtokok tartozásait a kamatok átszámításával fogják redukálni. Szigorú analízis alá veszik a konverziós kéréseket és a törvény előnyeiből mindenkit kizárnak, akinek nem főfoglalkozása a földművelés.

A német kommunisták fel akarták robbantani a birodalmi gyűlés épületét?

Negatív eredménnyel végződött a rendőrségi nyomozás

Berlin, szeptember 13. (Az Uj Kelet tud.) A rendőrség olyan információkat kapott, hogy kommunisták több középület és köztük a birodalmi gyűlés épülete ellen robbantásos merényletre készülnek. Ma nagyarányu razziaák voltak Berlinben és nagyszámu rendőrsapat szállotta meg és kutatta át a birodalmi gyűlés épületé-

nek belsejét s különösen tüzetesen azokat a helyiségeket, amelyek a kommunista párti birodalmi gyűlési képviselők rendelkezésére állottak. A kutatás a birodalmi épületben negatív eredménnyel zárult, sem a merényletre vonatkozó iratok, sem robbanóanyagot nem találtak sehol.

vékenykedhessen.

Nem adatott ez neki. Amikor beutazást kért az északi államokba, mindig politikával indokolták a tilalmát. Ázsiai politikája miatt nem engedték be sem a svéd, sem a hollandok, a csehek sem. Végre most beengedték. Eljutott a köz-társaság szlovenszkoí területére — Pös-tyénbe. Megengedték a két mankón járó Trotzkijnak, hogy súlyos kórházát gyógytassa a legteljesebb titokban. Nem mehet le az ebédőbe, nem vihetik nyitott autón a fürdőig. Rabja Európának.

Bejuthatott végül mankókon korlátolt időre. Aztán megint vissza megy Prink-póba, Ázsiába. Egy ember, aki egy darab Ázsiát kért forogtatni, hogy Európa feljé- belőle.

Vajjon az Európán kívüli világ ter-mel-e ilyen sorsokat?

VILAG TÖKRE

A válság jól érzi magát

Amikor az első kültekei szatócs el-hullott, fölneszeltünk és megsóhajtottuk az első kisparasztot is, akinek el kellett licitálni a földjét. Megsuhintott bennünket a válság szellője és valami érthetetlenül kellemetlen, borongó sejtelmet hozott magával, aminek valódi jelentőségét a legkiválóbb közgazdászok sem ismerték fel. Csak a hőbortos költők sikoltottak bele a szép, mulatós világba és az új idők jövetelét jóslták. Már pedig ki hisz a költőnek, a megszállottan ördögös népnek.

Aztán hónapok során rendbe jöttek: a nagykereskedők és nagyiparosok, az egész világon megrendült a gazdasági épület kipróbált és dicsőített struktúrája, munkások százai kerültek az uccára, megállt a kémények füstje, üre-szebben kezdtek járni a hajók a nagy vizeken és a válság szellője már nem lágyan lengedező. S hosszú magyarázatok zavarták össze az emberiségben a helyes fogalmakat, a közgazdászok új teóriákat állítottak fel, hogy másnap az élet halomra döntse őket, észre sem vettük: és ócska lim-lom lett a kereslet és kínálat arany-törvényéből, száz-százalékos társadalmi tudósok hebegtek és dadogókká váltak az új helyzet ki-ismerhetetlen nehézségeiben. S csak olykor szólalt meg a fehér népek nagy országának egy-egy csúcsán a kuvik éb-reszgetvén az emberiség lelkiismeretét és belerikoltva a meghorkant tömegek-be halál-jóslatát.

Végül a válság kibontotta teljes ere-jét, érvényre juttatta egész harci kész-ségét és felgöngyölítette a kapitaliz-mus egységfrontját. Támadásának per-gőtüzében szinte összeomlottak a kicsi-nyek és nagyok. Stinest elsöpörte már első zuhogásával. Löwenstein és Kreu-ger, a Creditanstalt és Danat bank — a kataklizma záró jelenetei Dante tol-lára lettek volna méltóak. Hatalmas or-szágokról derült ki, hogy a levegőbe voltak építve és a német birodalom csak úgy bementa szégyenkezés nél-kül a fizetésképtelenséget, mint a sze-mérmetlen vegyeskereskedő, valame-lyik falu utolsó házában.

S akkor már nem remekbe készült közgazdasági szimfóniákat gyártottak a tudós tudatlanok, hanem egészen mu-latságos jazz-szerű, kakofonikus zene-műveket, amik mellett már senki nem tanulhatta meg és ismerhette fel e meg-tébolyult gazdasági rend tanulságait, hacsak nem azt, hogy legjobb az egész mellett halálra vált arccal négernél nagyobb ütemekkel táncolni a dans macabre-t.

S a költők is elhallgattak, mert ki-köpték nyomoruságukban a tüdejüket. S egyik nap az egyik világbankot so-dorta el a tornádó, másik nap megfa-gyott fecskék ezrei hullottak le a tá-víródrótról. S husz millió munkanél-küli dermelt lehellete erősítette a telet, gyermekek milliói éheztek és didergő fecskéket fűtött repülőkön szállította a farizeus jótékonyág melegebb tájak felé. S minden héten öt volt milliósos lötte magát főbe és mindig többen és többen álltak be a haláltáncba.

Szörnyű volt.

Legelőbb sajnálkozóan csóváltuk fe-jünket a kis szatócs pechjén. Később megrendülve láttuk százéves cégek összeomlását, ránk tört a kétségbeesés zuhatagja, az örület tépte-rángatta ál-mainkat, éjjel-nappal fülünkbe tört a bankok, milliósosok fölött megkondult halálharang: ránk süvített, elsodort, megbénított, összetört a borzalmas vi-

har. Gondterhes arcok hülye tehetlenségbe bámultak, eszes és szívbe-világító szemek fénye kialudt, öreg emberek könnye áradt és kis gyermekek koraérett bölcsességgel vigasztalták az öregeket azzal, hogy ugyanis mindenkit elér a sors. A Sors, a Végzet, a Rémó, amely soha nem látott magasságra nőtt. Átintott Oceánokon és csontos kezével rácsapott az emberiség fejére.

Néha már kissé tragikomikussá lett az egész. Groteszk látvány volt a kolodussá lett milliomos és kacajra, — oh milyen keserű — kacajra görbült az arcunk az üres banktrezorok és pénztáblakok láttán. A századik közgazdasági tanulmány után sokan örjöggeni kezdtek és jaj a közgazdasági írónak, ha egyszer kés esik egy ilyen örjögző kezeügyébe. Az ezredik magyarító cikk után a hasukat fogták neveltükben az emberek és ha valami nagy dísznóságot akartak kifejezni, — ezt mondták: közgazdász.

A bukott kereskedőből valutaügynök lett, a bankár elment pénzváltónak, az orvos leszállította a rendelési díjat az ötdőre, az ügyvéd rájött, hogy levegőből is meg lehet élni, akik előbb pezsgőt ittak, most megszódták a borukat, a négyszobás lakásokból átmentek ketősbe, sokan kivásaltatták a régi kalapjukat, mások beálltak „szegénylős szegénynek“, az élet folyt tovább, letöröltük szemünkől a könnyet és átnézünk a szomszédra. Ott sem jobb, senkinek sem jobb, — mondtuk s ha a fölendülés nem is indult meg, de a viasz-hullám igen. Már voltak olyanok is, akik az azelőtti napi ötven lej helyett százat költöttek el, mert ugyanis minden mindegy.

Ma már nem is olyan borzasztó mindez. Semmi, semmi vigasztaló nincs sehol, a szívárvány egyetlen színe sem bukkant ki még a sötét felhők mögül, Noé bárkája is holtakkal van teli. Mégis: egyszerűen tudomásul vesszük minden rosszat. Megszoktuk. A válság megkövesedett, állandósult. Olyan mint egy nagy ichtiosaurus, mely lomhán terjeng a földön, de már nem jelent veszedelmet. Fölszívta magát a vérünkbe, beleszikkadt az agyunkba, addig ontotta oda mérget, míg szervezetünk hozzászokott, elfogadja, tudomásul veszi, türi.

A mi válságunk lett. Hozzánk tartozik, dédelgetjük, tápláljuk, hizlaljuk.

Egészen bizonyos, hogy nagyszerűen érzi magát.

Egy bukóvinal szerzetes féltékenységből lelőtte szerelmét

Csernovitz, szeptember 13. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Nem mindennapi szerelmi tragédia történt tegnap a Cămpulung melletti Pugea-de-Jos nevű község zárdájában. A szerelmi dráma hőse egy Dumitrane Calini nevű 31 éves szerzetes. A szerzetes tegnap délután a zárdá erdejében sétált Ileana Furnica asszonnyal. Az erdőből azonban egyedül tért vissza és első útja a csendőrségre vezetett, ahol a szolgálatos csendőrmester legnagyobb megdöbbenésére, bejelentette, hogy szerelmi féltékenységből, a zárdá erdejében, revolverrel agyonlőtte Ileana Furnica asszonyt. A csendőrök nyomban kiszállták a helyszínre, ahol súlyos sebből vérreze találták a szerencsétlen nőt. Életveszélyes állapotban szállították be a kórházba.

Iskolások szerencséje

a Lepage sorsjegy. Minden vásárló ingyen kapja. Kérjen ingyen betétkönyvet Lepage-tól.

A legolcsóbb magyar lexikon a

Genius Kis Lexikon,

mely 1618 hasábján 110.000 sorban 40.000 cikket, 800 ábrát, 64 műmellékletet tartalmaz. Az 1932-es kiadás ára 545 lej helyett 120 lej fizetve, 150 lej egész vászonba kötve. Kapható az Uj Kelet könyvsztyályaiban az összeg és portó-költség (20 lej) előzetes beküldése mellett (bélyegben is) vagy utánvétellel.

Eddig csak minimális eredményeket értek el Stresaban

A dunai államok valutáris problémáit még nem oldotta meg a konferencia. Macdonald az ottawai határozatok miatt nem foglalkozik külpolitikai problémákkal

Szeptember 21-re mégis összehívták Genfben a leszerelési konferenciát

Párizs, szeptember 13. Stresaban tegnap a nagyhatalmak fődelegátusai tanácskoztak arról, miként lehetne a szanálási terveket közös nevezőre hozni. Bizonyos pontokban sikerült a fődelegátusoknak megegyezésre jutniok s a francia, olasz és német elgondolásokat összegyeztetniek.

Segélyalap a dunai államoknak

Beavatott helyről szerzett információk szerint

a hatalmak segélyalapot fognak létesíteni a dunai államok valutáris problémáinak megoldására,

de az angolok kijelentették, hogy újabb kölcsönöket nem engedélyezhetnek a délkeleturópai államoknak. Ilyen körülmények között Franciaországnak egyedül kellene a segélyalap megteremtéséről gondoskodnia, miután a németek és az olaszok jelentős tőkéket nem nélkülözhetnek.

Az első megegyezés

Róma, szept. 13. Stresaban a francia német és olasz delegátusok megegyeztek a preferenciák, az átveendő gabonakontingens s a megteremtendő pénzügyi alap tekintetében. Valószínűnek tartják, hogy a dunai államok el fogják fogadni a háromhatalmi közös tervezetet.

Franjaország csökkenti a kamatokat

A konferencia pénzügyi bizottságában a dunai államok részéről újlag kifejezésre juttatták azt az álláspontot, hogy a devizakorlátozásokról csak abban az esetben mondhatnák le, ha a hitelező államok az adósságok kamatszolgáltatása és törlesztése terén engedelményeket biztosítanak.

Francia részről a kamatok csökkentése tekintetében tettek máris engedményeket, de ugyanakkor hangsúlyozták, hogy az adósságok összegéből nem engedhetnek, mert erre nincs felhatalmazásuk.

Ma megszövekeztek a háromhatalmi megegyezést s szerdán a plénum elé terjesztik. A konferencia előreláthatólag vasárnapig tartja zárulását.

Róma, szeptember 13. Beavatott helyről származó közlés szerint a stressai konferencia a hét végéig, legkésőbb vasárnapig feltétlenül véget ér.

Kormányválság fenyeget Angliában az ottawai megegyezés miatt

London, szeptember 13. Macdonald a külpolitikai problémák intézésétől egy időre visszavonul s valószínűleg nem fog megjelenni a Népszövetség szeptemberi közgyűlési ülészakán sem, mert minden idejét igénybe veszi az Ottawában kötött megegyezések tanulmányozása.

Hír szerint a liberális miniszterek nem fognak hozzájárulni az élelmiszerek importvámjainak felemeléséhez

s még az októberben kezdődő egyezmény ratifikációs alsóházi vita megkezdése előtt kilépnek a nemzeti koalíció kormányából.

Összehívták a leszerelési konferencia elnökségét

London, szeptember 13. Genfben meglepetést keltett a leszerelési konferencia elnökségének szeptember 21-re történt egybehívása. Henderson váratlan akciója általános nézet szerint azokkal a híresztelésekkel áll összefüggésben, hogy

a leszerelési tanácskozásokat bizonytalan időre felfüggesztik és megvárják, miként alakul ki a helyzet a fegyverkezési egyenjóságra irányuló német követelések ügyében.

Henderson nyilván meg akarta cáfolni az összehívással az elnapolásról szóló híreket, de emellett egyáltalán nem bizonyos, hogy az összehívott elnökség, melyből hiányozni fog ezuttal a német delegátus, tud-e más határoza-

tot hozni 21-én, mint az elnapolás ki-mondását.

Párizs, szeptember 13. A német fegyverkezési egyenlőségre vonatkozó igény ügyében Németországhoz intézett francia választjegyüket a Quai d'Orsay

Stramerék kibővült szintársulattal Erdélybe jönnek

Josef Kamen, a híres vilnai színész és felesége Dina König Stramerékhez szegődtek

Cluj-Kolozsvár, szeptember 13. A közeli zsidó nagyünnep előtt S. Stramer jiddis-szintársulata ókirályságbeli, beszarabiai és regáti turnéjáról Erdélybe jön vissza. Gazdag repertoárját a társulat újjakal frissítette, többek között a „Ganewische Liebe“ című operettel, amelyet Stramerék a bukaresti „Izbanda“ színházban két hónapon át játszottak óriási érdeklődés mellett. Gazdagodott a társulat kiváló erői-

HASZNOS TUDNI,

hogy sokféle betegségnek vehetjük elejét, ha **Schmidthauer**

ESMANTOL keserűvizét vel eltávo.

lítjuk a gyomor és belekben rejtőző és kórokat okozó baktériumokat.

Utastítás minden palackhoz mellékelve!
Kapható mindenütt!

nyilvánosságra hozta.

Róma, szeptember 13. Az olasz minisztertanács szerdán tart ülést, amelyen Mussolini ismertetni fogja a német fegyverkezési igényre vonatkozó álláspontját.

Társasutazás Szinajába és Bukarestbe — potom áron

Az Uj Kelet hihetetlenül nagy utazási kedvezménye Bukarestbe

Cluj-Kolozsvár, szept. 10. Az Uj Keletnek sikerült olyan kedvezményben részesítenie előfizetőit, amely páratlanul áll az összes hasonló vállalkozások történetében. Olvasóinkat rendkívül kedvező feltételek mellett visszük Szinajába illetve Bukarestbe. Az utiköltség a megállapodás alapján mindössze 895 lejt tesz ki oda-vissza, ebben azonban nemcsak a harmadosztályú vasutijegy ára, hanem a teljes ellátás és a szálloda is bennfoglaltatik. Az első vonat, amelyen a fenti hallatlan kedvezményt igénybevevők utaznak, szombaton, 17-én este indul utnak, vasárnap reggel érkezik Szinajába. Délelőtt a résztvevők megtéktintik Szinaját, majd megébedelnek és átmennek Bukaresti fürdő-

városába, a gyönyörű Snagovba, onnan pedig Bukarestbe, ahová vasárnap este érkeznek meg. A három legjobb szállodákban: a Grand Hotel, az Esplanda és a Traian szállókban lesznek a résztvevők elszállásolva. Ha valaki hálókocsin akarja az utat oda-vissza megtenni úgy az ut 1095 lejbe kerül. A hétfői napot Bukarestben töltik a résztvevők és este indulnak vissza Erdélybe, miután a fővárosban ügyes-bajos dolgukat elintézték.

A kedvezmény valóban páratlanul álló praktikus előnyöket nyújt és ezért nem kétséges, hogy igen sokan fogják igénybevenni. Jelentkezni a kirándulásra az Uj Kelet szerkesztőségében str. Baron L. Pop 10. Rell.

Francaországban is kísért a kisebbségi kérdés

A bretonok csak Bretagne határain belül akarnak katonáskodni. Az autonomisták tizenhét pontja

Párizs, szeptember 13. A nemzeti kisebbségek problémájának igazságos megoldását az is nehezíti, hogy Európa vezető államaiban nincsenek nemzeti kisebbségek, ott az egész kérdés ugyiszólván ismeretlen. Pedig mindez csak látszat. Európában alig van egységes állam, csak hogy a nemzetiségek különállása eddig nem ütökött ki, ha voltak is nemzeti-ségi mozgalmak, csak elcsenevészesedtek, mert a népesség csak nagyon kis hányadát érintették.

Egy párizsi jelentés szerint most újra megmozdultak a franciaországi bretonok.

A breton nemzeti autonomista párt most tartotta meg ezévi kongresszusát Landernaubna, ahol nagy lelkesedéssel fogadták el a párt tizenhét pontból álló kiáltványát, amely rendkívül fontos fordulópontot jelent a breton autonomista mozgalom történetében. A kiáltvány, amelyet betérjesztettek a kormányhoz is, kérve az abban foglaltak sürgős teljesítését, rendkívül nagyjelentőségű dolgokat tartalmaz.

A breton párt egyik törekvése, hogy a breton nyelv oktatását vezessék be a tartomány összes iskoláiba és a bírósági tárgyalásoknál ismerjék el hivatalos

nyelvnek. A kiáltvány hetedik és nyolcadik pontja a katonai szolgálatra vonatkozik és a következőképpen hangzik:

— A bretonokat nem lehet a Bretagne határain kívül katonai szolgálatra kényszeríteni, továbbá nem lehet a breton katonaságot mozgósítani anélkül, hogy ahhoz a bretonok által megválasztott tartományi tanács hozzá ne járuljon.

A breton autonomisták azt is követelik ezenkívül, hogy a Bretagneban beszédelt adókat kizárólag a breton célokra használják fel. Egyetlen törvényt sem lehet a tartományban végrehajtani, míg ahhoz a breton tartományi tanács hozzá nem járult. Végül követelik az autonomisták azt is, hogy az összes vasutakat, amelyek a tartományon átvonulnak, egyetlen breton társaság fenhatósága alá rendeljék és segítsék elő a vasút központi irányítását.

— Winston Churchill súlyosan megbetegedett. Londonból jelentik: Winston Churchill volt angol miniszter Salzburgban paratífuszban megbetegedett.

— Ma proklamálják a független Mandzsuriaát, Londonból jelentik: Japán szerdán proklamálja a független mandzsuria kormányának de iure elismerését.

A korm potot a va elrendelte gósítását. ra hárul a kőből a P és jóléténe ket menter ficit című mezőjén. mon levő választáso niszter mi nak azt az könnyiten volt ez a pamjában. hogy mily van egy r között...

Nemcsal be a korm parlament a javaslat gazdasági törvények nek is. Az les Rist u amikor di ügyei föd economies got és ad aki papir niában ké ő ugyanis gárság tu adónemfiz rekedett k kívánt át

Azóta m dett. Leg hangon az za fel a k vedelme 19 ben optim lejre számi nése arány zőgazdaság sével, ugy el a válság 30—40 szá mint az ár délibaboka nak, ma n lenfelei. Ig öket.

Most bo düh, amell tura éveib tették mag már eddig hárdok fo hozzánem talált volt rolt mezőt volna a kő ben olyan a közepko ság fölé. zül talán ugyanis va a cifra ny azolidált

Ónagysága aki 10 eze négyzobá színházba, fogunk be lyett igyel szatát kel a törvény spionok és kosság ny

Mindene az érdeme kellemetle ható el ug kedéséről, összes tör függeszti. ságtalan, elemibb j adófizetés lajdonost, mert ez n Es mifele kedésnek, háztulajo re? Ilyen lehet talá államának pedig egy tönnel bü évig elmu ségének e

Aligha intézkedés inspiráltá szen bizon

ADOHÁBORU ♦ KONVERZIO ♦ SZAKÉRTŐK

A kormány kihirdette az ostromállapotot a városi adófizetőkkel szemben és elrendelte az adóbehajtó hadsereg mozgósítását. A most meginduló offenzívára hárul a feladat, hogy kifüstpölje rejtekéből a polgárság egykori vagyonának és jólétének esetleges maradványait és ezeket menten letarolja a Költészetési Deficit című nagyhatalom elleni harc hősi mezőjén. Nem egészen ezt ígérte a hatalmon levő párt a választások előtt. Sőt, a választások után Mironescu pénzügyminiszter mikrofonba is susogta a kormányt, hogy az ígértét, hogy az adóterheken könnyíteni fognak. Műsorszámuk szép volt ez a bukaresti rádió sovány programjában. De most látja csak az ember, hogy milyen felmérhetetlen különbség van egy rádióelőadás és egy adójavaslat között...

Nemcsak saját ígéreteivel került szembe a kormány, amikor ezt a javaslatot a parlament elé terjesztette. Ellentmond ez a javaslat az állami érdekeknek a mai gazdasági realitásoknak, sőt a fennálló törvények és a pozitív jog intézkedéseinek is. Azonnal látni fogjuk miért. Charles Rist urnak három esztendővel ezelőtt, amikor dirigálni kezdett Románia pénzügyei fölött, egyetlen jelszava volt: „Des economies et des impôts!” Takarékossgot és adókat követelt a francia tudós, aki papiroson kiszámította, hogy Romániában kevés adót fizetnek az emberek. Ő ugyanis az átlagot számította ki; a polgárság tulajdonától és a parasztság adóemfizetéséből pedig valóban nem kekedett ki a tudós számítások által megkivánt átlag.

Azóta már Rist is belátta, hogy tévedett. Legutolsó jelentésében rezignált hangon az adók leszállítására hatalmazza fel a kormányt. Románia nemzeti jövedelme 1930-ban 132 milliárd volt, 1932-ben optimistákusan is csak 58 milliárd lejre számítanak. Ha a jövedelem csökkenése arányos lett volna az ipari és mezőgazdasági termékek árának csökkenésével, úgy az ország könnyebben viselné el a válságot. Am a jövedelem körülbelül 30-40 százalékkal mélyebbre csökkent, mint az árnívó. Az új adóoffenzíva tehát déljábokat hajszol. Papírmaséból vannak, ma már az adóbehajtó hadsereg ellenfelei. Igazán nem lesz nehéz leteríteni őket.

Most bosszulja meg magát az a mohó düh, amellyel a kormányok a konjunktúra éveiben az adófizetőkre rendre vetették magukat. Ha nem szívták volna ki már eddig a lakosság életerejét, hogy milliók folyhassanak el a panamáik és hozánemértés csatornáin, úgy ma nem talált volna ennyire vigasztalanul letarolt mezőt az adóoffenzíva és nem kellett volna a kormányoknak végső kétségbeesésben olyan eszközökhöz nyúlnia, amelyek a középkor fojtó szellemét idézik a lakosság fölé. Az inkvizíciós szerszámok közül talán a látszatadó a legenyhébb. Ez ugyanis valószínűleg ki fogja irtani azt a cifra nyomoruságot, amely ebben a konjunktúrás krízisben még megmaradt. Ónagysága le fog mondani a komornáról, aki 10 ezer lejes adóalappá nemesült, a négyesdobás lakásból kétszobások lesznek, színházba, moziba csak lopva, titokban fogunk beosonni és látszatadó fizetése helyett igyekszünk inkább az adófizetés látszatát kelteni. Így is kellemetlen lesz ez a törvény, mert nemcsak új terheket, de spionok és spiclik hadát is zudítja a lakosság nyakába.

Mindenesetre a látszatadónak meg van az érdeme, hogy csupán inopportunist, kellemetlen és igazságtalan. Nem mondható el ugyanez a törvénynek azon intézkedéséről, amely az 1923 óta megadott összes törvényes adókedvezményeket felüggeszti. Ez ugyanis már nemcsak igazságtalan, de merész megsértése is a leg-
elemibb jogszokásoknak. Hogyan lehet adófizetésre kötelezni most azt a háztulajdonost, aki azért építette fel házat, mert ez mentesítve volt az adózás alól? És miféle jogalapja van annak az intézkedésnek, amely feljogosítja a bérlőt a háztulajdonos adófizetésének ellenőrzésére? Ilyen monstruózus intézkedéseket nem lehet találni a világ egyetlen civilizált államának törvényhozásában sem. Az pedig egyenesen hajmeresztő, hogy börtönnel büntessenek meg valakit, ha két évig elmulasztott adóvallomási kötelezett ségének eleget tenni.

Aligha hihető, hogy efféle központi intézkedésekre a népszövetségi szakértők inspiráltak volna a kormányt. Am egészen bizonyos, hogy a konverziós törvény

módosítása körül keletkezett káosz kizárólag az ő művük. Két véglet közé szorult a román politika. Az egyiket azok a kis politikai pártok képviselik, amelyeknek programja: a mezőgazdasági tartozások és a városi tartozások ötven százalékkal való redukálása, a külföldi adósságok fizetésének felfüggesztése és a lej restabilizációja. A másik végleten Sir Otto Niemayer és társai állanak, akik hallani sem akarnak a külföldi tartozások nem fizetéséről, görcsösen ragaszkodnak a lej stabilizációjához, ab ovo elvetik a városi tartozások redukálásának gondolatát és a mezőgazdasági tartozások konverziójához sem hajlandók teljes mértékben hozzájárulni. Egyesek a külföldi támogatásban látják a menekvést, mások szerint nem marad más hátra, minthogy Románia az autarkia elveinek megfelelően húzódjék össze a maga kuckójában. Egyesek úgy látják, hogy az általános moratórium kiségeten a bajból, de akadnak olyanok is, akik már csak az inflációt hajlandók a válság gyógyszerül elfogadni.

A végletek ütközéspontjai között tragikusan vergődik a kormány kátyuba jutott szekerére, amely a konverzió kérdésében úgy látszik, megfenekelett. Nem lehet ellentmondani a népszövetségi delegátusoknak, ha számítani akarunk a külföld támogatására. És nem lehet elvenni a parasztoktól a konverziót, ha már dema-

góg könnyelműséggel közéjük vetették az adósságok elengedésének gondolatát. Lehetséges vitatkozni azon, hogy a konverzió Argetoianu-féle formája szociális szükség volt-e. Az azonban egészen bizonyos, hogy a törvény hatályon kívül helyezése szociális megmozdulások beláthatatlan veszedelmének rémét rejti magában.

Mi teendő legyen tehát a kormány? Argetoianu annakidején a törvény előszavában konzervatív intézkedésnek mondta a konverziót, melynek célja az, hogy elejét vegye a falun a krízis által kiváltott elégedetlenség kirobbanásának és ezzel biztosította a kapitalista rend fennmaradását. A genfi szakértők viszont éppen a kapitalista rend elveire való hivatkozással követelik a konverzió megsemmisítését. Ebben az ellentmondásban benne van gazdasági életünk egész tragédiája. Fejetlenség, tanácstalanság, káosz lett urrá azokon, akik hivatva volnának felszabadítani a világot a krízis fojtó nyoma alól. A doktorok veszekednek a páciens fölött és közben a beteg lassan, de biztosan kimulik. A konverzió részletek dőse csupán a kor általános gazdasági és szociális problémakomplexumának. Egészen mindegy, hogy Romániában tiz hektáron felül, vagy alul konvertálják a tartozásokat, ha nem találják meg a módját annak, hogy a világgazdaság sebeit begyógyítsák. (k. r.)

Tizenkétegy milliárddal emelkedtek eddig a papírok az amerikai tőzsdéken

London, szeptember 13. A washingtoni kormány hozzávetőleges számítások szerint 20 milliárd dollárt mozgósított a gazdasági depresszió leküzdésére. Ha az amerikai tőzsdéhoszt kizárólag ennek javára könyvelik is el, megállapítható, hogy a részvények mélypontjukhoz képest idáig 12 mil-

liárd dollárral emelkedtek az amerikai tőzsdéken. Így még mindig fennáll mintegy nyolc milliárd passzívum. Amerikában és világszerte élénk figyelemmel kísérik, miként fog alakulni a tőzsdéi helyzet a két hónap múlva esedékes amerikai elnökválasztásig.

Ismét a lótolvaj Nowitzkyt jelöli az antiszemita liga a baltii szenátorválasztáson

Elégtételt akar magának a volt Cseka-agens és szigurancbesugó

Bucuresti, szeptember 13. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A szenátus egyik legutóbbi ülésén megüresedettnek jelentették ki egyik balti-megyei szenátor mandátumot, amelynek megválasztottjára, Nowitzky Vladimir cuzistára vezérre bizonyítékokkal sűtötték rá a többrendbeli lólopás bélyegét. A mandátumért erős tülekedés indult meg a politikai pártok között. A kormánypart kivételével, amely nem kíván résztvenni ezen részleges választáson, az összes

pártok állítanak jelölteket. A liberálisok dr. Cazacu bukaresti ügyvédet kandidálták, dr. Lupu pedig storoineti alvezérét jelöli, hogy ezzel kárpótolja az elvesztett képviselői mandátumért.

Természetesen a cuzisták is részt vesznek ezen a választáson, miután Báltimégye volt az egyetlen hely, ahol az antiszemita liga meg tudta magát szerezni a relatív többséget. Cuza eredetileg dr. Trifu bukaresti egyetemi tanárségét akarta jelölni. A No-

PRÓBÁLIA MEG EZT A CIGARETTÁT! VALÓSÁGOS GYÖNYÖRÖBEN LESZ RÉSZE!

Sinia... ez az új cigarettá neve. Ha szopókás cigarettát szeret, úgy a Sinia egészen bizonyosan izleni fog Öntek. • A Casa Autonoma a Monopolurilor ezen új gyártmányt kiűnő dohányfajtákból készült. Eddig még nem szivott ennyire jó szopókás cigarettát ilyen olcsó áron. • Akar egy meglepetést? Próbáljon meg még ma egy dobozt.

20 SZOPÓKÁS CIGARETTA
24 LEI

Január elsejével ismét felállítják a tartományi igazgatóságokat

Hatlegan Emil miniszter van Erdély kormányzójának kiszemelve

Bucuresti, szeptember 13. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A kormány el van határozva arra, hogy ősszel új közigazgatási reformtervezetet terjeszt a parlament elé. Az új tervezet legfontosabb intézkedése kétségtelenül az lesz, hogy ismét visszaállítják a tartományi igazgatóságokat, melyeknek szükségességéről maga az uralkodó is meg van győződve. A király legutóbbi jasi látogatása alkalmával meghallgatott egy nyugdíjast, aki elpanaszolta, hogy nyugdíja ügyében többször kénytelen volt leutazni Bukaresztbe, ahol egyik miniszteriumból a másikba küldték, de képtelen volt ügyét elintézni, ezzel szemben elköltötte kevés megspórolt pénzének utolsó baniját is.

Az uralkodó kijelentette a jasi nyug-

dijas előtt, hogy rövidesen meg fog valószínű a közigazgatási decentralizáció, amely a jelenlegi miniszterelnöknek régi programja. Ezáltal azonban a miniszterelnök úgy szeretné, hogy a tartományi igazgatóság ne legyen fiktív és minden komoly hatáskört nélkülöző intézmény, hanem a közigazgatási apparátusnak olyan szerve, amelynek módjában áll az egyes országrészekben felmerülő kisebb jelentőségű ügyeket saját hatáskörében megoldani. A kormánypart erdélyi szárnya igazgatóságok visszaállítását, míg a táranisták közül egyesek ellenzik ezt a gondolatot s arra hivatkoznak, hogy a decentralizáció súlyos kiadásokkal jár. Kormánykörökben mégis azt hiszik, hogy 1933

witzky hívei minden körülmények között ragaszkodnak ahhoz, hogy a liga ismét a lótolvajt jelölje, eképpen szorgáltatva neki elégtételt a szenátusból való kizárásáért. Minthogy pedig Cuzának aligha vannak erkölcsi skrupulusai, valószínű, hogy Nowitzky Vladimir, a volt Cseka-agens, szigurancbesugó és többrendbeli lótolvaj ismét szerepelni fog a román politikai krónikában.

— Hangosfilm Beethovenről. Berlinből jelentik: Emil Ludwig Beethoven és Klüncendik szimfónia címmel filmdarabot írt. A filmet a napokban kezdik forgatni Berlinben, a főszerepben Fritz Kortnerrel

Bűnügyi zárlatot rendeltek el a Délamerikába távozott dr. Horváth Jenő kolozsvári ügyvéd vagyonára

lőnböző visszaélésekkel vádolják az ismert kolozsvári ügyvédet, aki ellen bűnügyi eljárás indult

Cluj-Kolozsvár, szeptember 13. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A kolozsvári ügyészséghez pár nappal ezelőtt érdekes feljelentés érkezett, melyben dr. Péterffy Jenő kolozsvári ügyvéd kért felhatalmazást arra, hogy ügyfele, Tokaji Béláné megbízásából foglalt eszközöket dr. Horváth Jenő kolozsvári ügyvéd vagyonára. Ugyanakkor Péterffy dr. sikkasztás, közokirathamisítás és család címén bünvádi feljelentést is tett dr. Horváth Jenő ellen. Az ügyészség az ügy tanulmányozása után elrendelte a bűnügyi zárlat foganatosítását, a feljelentés dolgában pedig vizsgálat indult meg, mely azonban csak azt állapíthatta meg, hogy dr. Horváth Jenő szabályszerű utlevéllel már hetekkel ezelőtt elhagyta Romániát és Dél-Amerikába vándorolt.

Miért jelentették fel dr. Horváth Jenőt?

A Kolozsváron általánosan ismert és jókedélye, valamint a sportkörökben elfoglalt vezetőserepe miatt népszerű dr. Horváth Jenő elleni feljelentés, bűnügyi zárlat-foganatosítás nagy felütést keltett és a hírt barátai körében kétkedéssel fogadták. A feljelentés hátterében azonban az egykor keresett ügyvédnek egyik ügye húzódik meg, mellyel kapcsolatban Horváth Jenő dr. 90.000 lej erejéig megkárosította Tokaji Bélánét.

Ezelőtt három évvel, 1929-ben Tokaji Béláné és édesanyja szabályszerű meghatalmazással bízták meg dr. Horváthot, hogy részükre a kolozsvári monopóliumtörvény hatálya alá tartozó felvegyen. Dr. Horváth Jenő a megbízásnak eleget is tett, azonban a felvett összeggel nem számolt el.

Mikor ügyfelei emiatt az ügyvédet felelősségre vonták, ez rossz vagyoni helyzetet igyekezett védekezni. Megigérte azonban az összeg teljes megtérítését és pedig olyképen, hogy a Transilvánia banktól 70.000 lejes váltóköcsönt eszközöl ki, melynek visszatérítését vállalta és pedig olyképen, hogy a maga és apósa zsirója mellett váltófedezetet adott. Az eltelt két év alatt azonban az ügyvéd ezt a kötelezettséget sem teljesítette, a Transilvánia pedig peresítette a váltókat, amelyeken Tokajiné mint elfogadó, Horváth és apósa, mint kezes szerepelt.

Az ominózs bekebelezés

A váltó peresítések Horváth már nem tartózkodott Kolozsváron, apósa megtagadta a váltók rendezését, azon a címen, hogy a váltókat nem ő írta alá, az aláírást Horváth Tiben tudta nélkül vezette a váltókra.

Igy Tokajinét a bank perelte és a költségekkel együtt 90.000 lejre nőtt követelését be is hajtotta.

Ekkor tette meg a feljelentést Tokajiné dr. Péterffy Jenő utján a kolozsvári ügyészségen. A bűnügyi zárlat hétfőn meg is történt. Horváth Jenő dr. Honvéd uca 5. szám alatti irodáját lefoglalták és a kinnlevőségek behajtásával az ügyvédi kamara dr. Jakoby Emil ügyvédet bízta meg. Lefoglalta dr. Péterffy Jenő az Amerikába távozott ügyvédnek Kálvin tér 3. sz. alatt lévő parcelláját is, amelyet Horváth özv. Vass Sámuelné budapesti lakostól vett meg, de telekkönyvileg nem íratta saját nevére. A parcella lefoglalásával Tokajiné követelése megtérül az ügyvéddel szemben, aki ellen az ügyészség már hiába adott ki köröző levelet.

Hogyan árvereztek el Tiben Béla házát?

A feljelentés után Kolozsváron híre kelt dr. Horváth több más ügyének is, amelyek még bírói kivizsgálásra szorulnak. Dr. Horváth több ügyfelét olyképpen károsította meg, hogy hamis okmányokkal bírói letétbe helyezte összegeket vett fel. Délamerikába való eltávazása előtt az ügyvéd apósának házát is elárve-

rezték, mert Horváth dr. ugyancsak hamis aláírással 900.000 lejt bekebelezett be a házra.

A Horváth Jenő dr. ellen vezetett vizsgálat és bűnügyi foglaltatás széles körökben keltett Kolozsváron meglepetést, mert bár köztudomású volt, hogy Horváth végtelenül könnyelmű ember és nagy összegekben kártézott, az örökké jókedélyű

Tanulja meg a helyes napfürdőzést
Ez azt jelenti, hogy testét — mielőtt kiteszi a napsugarak hatásának —
NIVEA-CREME
vagy **NIVEA-OLAJ**-jal
kell bedörzsölnie. Mindkettő — mint egyedül a maga nemében — eucerint tartalmaz, ezt a páratlan és összetételében a természetes bőrzsíradékkal egyenértékű bőrápolószert. A Nivea-készítmények ezért ugyiszólva „természetes” bőrápolószerek, amelyek nem pótolhatók más, főleg nem úgynevezett „csodakrémmel”. Csökkenti a fájdalmas napégetést és veszélyes és gyönyörű bronzszínű árnyalatot adnak bőrnek.
Nivea-Creme Lei 16.00 — 72.00 / Nivea-Olej Lei 55.00, 85.00
BEIERSDORF & CO. S. A. R., BRASOV

és társadalmi életet élő ügyvédrel senki sem tételezte fel, hogy rossz anyagi helyzete kétes ügyletekbe kergeti. Horváth dr. egyébként Délamerikában lakó testvér bátyjához költözött, aki ott jómódu polgár.

A kormány hatályon kívül helyezi a tisztviselő státust?

Bucuresti, szeptember 13. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A Lupta szerint a kormány teljesen át akarja szervezni a tisztviselői státust, hogy ezzel a pénzügyi reorganizációt is elősegítse. Három fizetési osztályba fogják osztani a tisztviselőket és pedig 4 középiskola, 8 középiskola és egyetemi kvalifikáció szerint. Az első osztályban a minimális fizetés 4000 lej lenne havonként, a maximális pedig (szolgálati évenként

emelkedve) 12.000 lej. A második osztályban 16.000 lej, a harmadikban 18.000 lej lesz. A kormány a tisztviselői státust így megvédené a politikai befolyások okozta rendkívüli előléptésektől és biztosítaná a költségvetés személyi kiadásainak stabilitását is.

Ezt a rendelkezést megelőzően a kormány — értesülésünk szerint — hatályon kívül fogja helyezni a tisztviselői státust.

KÖZGAZDASÁG

Bánsági liszt- és terménypiac

Az óceántúli és európai tőzsdehossz már Romániában is kezdti éreztetni hatását. A bukaresti, továbbá: a brailai és konstanci gabonátőzsdéken az árukinálat, illetőleg kereslet az elmúlt héten már ebben a hosszátmoszférában záródott. Ezzel szemben itt a Bánátban, de Erdélyben sem igen érezték a hosszú tendenciát. Ennek természetesen, az az oka, hogy úgy Erdély, mint a Bánát buzaimportra szorul s így az üzleti tranzakciók várteringéséből, a lízában, ez a két tartomány most kiesik. Szakkörökben egyébként Románia jelenlegi speciális gabonahelyzetét két érdekes szempontból világítják meg. A két szóbanforgó szempont, helyesebben: vélemény-prognózis két egymással szembenálló álláspontra helyezkedik.

Az első vélemény szerint Románia az idén speciális helyzetbe került s ez rá fogja nyomni a bélyegét a következő új termésig lebonyolítandó összes komolyabb tranzakciókra. Ebből a megítélésből kiindulva állandó szulárdulásokra, majd ugrásszerű újabb áremelkedésre számíthatnak. Ennek alátámasztására felhívják a buzára és lisztre kivetett újabb be- és kiviteli illetékeket is, melyek Romániát teljesen elsziget-

lik a külvilágtól. Ebben a véleménykörbe még idetartozik annak megállapítása is, hogy Romániában épp annyi a felhalmozott buzakészlet, melyből szükségesen futja a belföldi szükséglet fedezése. Már most a termelő, akinek nem kell tartani konkurrenciától — nem igen akar az árun tudni, amivel szemben áll a piac állandó árukereslete s ez az első úgynevezett hosszúvélemény szerint a buzárat november-december felé 600 lejre is felhajthatja.

Ezzel a hosszúfogással szemben, természetesen, a bessz-vélemény is komoly érveket sorakoztat fel. Eszerint tény az, hogy Románia az idén speciális helyzetbe jutott, de mindez nem jelentheti azt, hogy az ország elszigetelheti magát s ne vegyen tudomást a külföldi piacok áralakulásairól. Most még ideges a piac — még mindig a rossz buza-termés hatása alatt áll. Ezenkívül még a helyzetet: az árakat az is stabilizálja pillanatnyilag, hogy az importállamok egyelőre nem kapcsolódtak még bele az üzleti tranzakciókba s ezzel nemcsak Romániában, de a többi agrárállamokban is különböző elszigetelő jelenségeket lehet regisztrálni. De abban a pillanatban, mikélyt az orosz,

Kezdők részére.

100 uiságcikk alapján románul

a legalkalmasabb arra, hogy a nyelvet játssza könnyűséggel, szórakozva, minden eddigi rendszertől eltérő módszerrel elsajátítsa a román nyelvet. E munka egyszeri átolvasása révén bárki megtanulhat helyesen románul írni, olvasni, elsajátítja az államnyelv szellemét, fordulatait, nyelvtani szerkezetét, gyakorlati szókincsét pedig arra képesíti, hogy a legszükségesebb mindennapi beszélgetésben helytállni tudjon.
Eddigi árát mélyen leszállítottuk,

most csak 150 lej az UJ KELET könyvosztályában

de főleg az óceántúli buza a piacon megjelenik az új ártempóba kivétel nélkül valamennyi agrárállam bele fog kapcsolódni. Számítanak ugyan kisebb paritás különbözettel, de ez alig 10 százaléknyi lehet. Végeredményben a buza ára november-december felé 320—400 lej körül fog hullámozni.

Terménypiac: Külföldön árszilárdulást könyvelhetünk el. A belföldön különösen a most piacra dobott úgynevezett fajbuzák körül észlelhető igen élénk emelkedő tendencia. A külföldi áralakulásokat az alábbiakban adjuk: Budapest: októberi buza 12.92—12.94, illetőleg márciusi 14.24—14.15, októberi rozs 8.00—8.02, illetőleg márciusi 9.18—9.19, míg májusi tengeri 8.88 pengő mázsánként. Csikágó: szeptemberi buza 53.00, decemberi 56.87, illetőleg márciusi 62.00, szeptemberi tengeri 30.25, decemberi 32.75, illetőleg márciusi 37.75 cent bushelenként.

Liverpool: szeptemberi buza 509.25, decemberi 508.50, illetőleg márciusi 508.75, szeptemberi tengeri 910.50, valamint decemberi 910.03 penny libraként. A belföldi piacon a következő árakat jegyzik: Tavalai buza: 470—480, ubuza: 70-es 415, 72-es 430, valamint 73-as 435 lej. A többi gabonafélében: a tengeri változatlanul 190, az árpa 180, valamint a zab 190 és a bálnáti repce 550 lej.

Lisztpiac: A lisztpiac az elmúlt héten újból emelkedtek az árak. Eszerint az új áralakulások a következők: nullás liszt 800, 2-es 775, 4-es 750, 5-ös 720, 6-os 660, továbbá takarmányliszt 200, valamint korpá 160 lej métermázsánként zsákka együtt ab bálnáti malom.

Az Ifjuság neml problémái

Dr. Tóti Béla most megjelent könyve

Főbb fejezetei: A természetéről természetest. A boldogság nehéz útja. Amikor a gyermekből ember lesz. Kétféle érettség. A hazug kisérlet. A megérkezett szerelem. Mit kell tenni? A kétféle felelősség. Ujra szerelem. Pszichanalízis és szerelem. Freud és Marx. A szerelem szabadsága. Egynevelés és többnevelés. Itél a társadalom. Szűz vagy ártatlan? Kit válasszunk? A lelkiismeret házassága. Hideg-e a nő? A „kényes kérdés”.

Mindkét nemhez tartozó serdülő ifjakon kívül a szülők és pedagógusok is okvetlen olvassák el ezt a tartalomhoz méltó külső köntösben megjelent könyvet.

UJ KELET könyvosztálya CLUJ

Kérem részemre postafordultával megküzdeni: Dr. Tóti Béla: Az ifjuság neml problémái könyvet, portómentesen, 85 lej utánvétellel.

..... név

pontos cím

Raktárunkon lévő zsidótárgyú könyveket oltsón kiárultjuk:

Max Nordau: dr. Kohn — — 25 L
Felix Weltsch: A zsidókérdés a modern eszméramlatok tükrében — — — — 25 “
Solem Alejchem: Leégett nemesek — — — — 10 “

Né

A birodalommal v mondotta

Berlin, s felosztása tatórikus e szág ügyeit datását a r gos nyu Am a felos krízis távo nak. Valós mari alkot burg elnök ni és decen új német p hogy ez a j hetővé fogj aralmon m és feloszt és bizonyta kezdetét jel ben.

Mai távir

Berlin, sze les nem adt kancellárnal ja a népkép

A

A kormány ütök össze nek kancellá remben foly hivatalos W kormány hiv gyűlés felos részéről köz rodalmi gyű latottnak ke semmiek és tott birodal zatot, 513 tek felfügge gesztés ellen lap üres volt ségrendeletel szavaztak. A a szavazásba volt a szava bizalmatlans zásnál is. Gő vazás eredm oylan kormány ilyen arányb maradhat u rendelet elke

solta, hogy a tartson ülést A felosztat re összehívá centrum a f tartja. Így k alatt álló és valamint dr.

birodalmi birodal, amely esetén is mü

Berlin, sze szociáldemok kérti a g ügyében. Par tartani szán berlini rádi el. A kancell alkotmányref csobbá tété programját, Berlin, sze gyűlési válas sárnapra vál ben az új vál hatvan napo végső termin Tekintettel a mindig vasár lasztások mi vember 8-án nek a választ később össze szünleget dece osztatása a történt meg.

Az új birod egyidejűleg, is lesz Néme rata párt ve ványt terjesz

Németország új választások előtt

A birodalmi gyűlés váratlan feloszlását viszonylagos nyugalommal vette tudomásul a német közvélemény. Papan a rádióba mondotta el azt a beszédet, amelynek megtartásában a birodalmi gyűlés megakadályozta

Berlin, szeptember 13. A parlament feloszlása után a Papan-kormány dik-tatórikus eszközökkel intézi Németország ügyeit. A birodalmi gyűlés feloszlását a német közvélemény viszonylagos nyugalommal vette tudomásul. Am a feloszlattással a német politikai krízis távolról sem tekinthető lezárt-nak. Valószínű ugyanis, hogy a weimari alkotmányt respektáló Hindenburg elnök új választásokat fog kiír-tani és december elején már összeül az új német parlament. Kérdéses azonban, hogy ez a parlament összetételében le-hetővé fogja-e tenni a Papan-kormány uralmon maradását. A birodalmi gyűlés feloszlása tehát egy zavarokkal és bizonytalanságokkal teli periódus kezdetét jelenti a német politikai élet-ben.

Mai táviratunkat alább adjuk:

A vörös aktatáska

Berlin, szeptember 13. A birodalmi gyűlés nem adta meg a lehetőséget Papan kancellárnak, hogy programját elmondja a népképviselői színe előtt. Váratlanul

A Reichsrath nem hívhatja egybe önmagát

A kormány tagjai minisztertanácsra ültek össze a birodalmi gyűlés épületé-nek kancellári szobájában. Közben a te-memben folyt a szavazás s ezalatt a fél-hivatalos Wolff távirati iroda kiadta a kormány hivatalos jelentését a birodalmi gyűlés feloszlásáról, azzal a kormány részéről közölt hozzáadással, hogy a birodalmi gyűlést 3 óra 49 perctől feloszlatottnak kell tekinteni s így határozatai semmiek és érvénytelenek. A feloszlatott birodalmi gyűlésen leadtak 550 szavazatot, 513 szavazatot a szükségrendeletek felfüggesztése mellett, 32 a felfüg-gesztés ellen nyilatkozott meg, 5 szavazó-lap üres volt. A német nemzetiek a szük-ségrendeletek érvényben hagyása mellett szavaztak. A német néppárt tartózkodott a szavazásban való részvételtől. Ugyanez volt a szavazati arány a kormány elleni bizalmatlansági indítvány feletti szava-zásnál is. Göring elnök enunciatla a szavazás eredményeit, majd hozzáfűzte, hogy olyan kormány, amelytől a népképviselőt ilyen arányban vonta meg bizalmát, nem maradhat uralmon. Vítatta a feloszlato-rendelet alkotmányos voltát s azt javasolta, hogy a birodalmi gyűlés kedden is tartson ülést.

A feloszlattott törvényhozás újabb ülés-re összehívása egyelőre elmarad, mert a centrum a feloszlattást alkotmányosnak tartja. Így kedre csak a Loebe elnöklete alatt álló és a népképviselőt jogait védő, valamint dr. Fricke által vezetett külügyi birodalmi gyűlési bizottságokat hívták össze, amelyek a parlament feloszlata-sa esetén is működhetnek.

Berlin, szeptember 13. Hir szerint a szociáldemokrata párt népszavazást fog kérni a gazdasági szükségrendeletek ügyében. Papan a törvényhozásban meg-tartani szándékolt programbeszédet este a berlini rádió mikrofonja előtt mondotta el. A kancellár bejelentette a birodalmi alkotmányreformot, a közigazgatás ol-csobbá tételét s ismertette gazdasági programját, munkát és kényeret ígérvé.

Berlin, szeptember 13. Az új birodalmi gyűlési választásokat november 8-ra, va-sárnapra várják. Az alkotmány értelmé-ben az új választásokat a feloszlattás után hatvan napon belül kell megtartani, a végső terminus november 11-ike lenne. Tekintettel arra, hogy a választásokat mindig vasárnap tartják meg, az új vá-lasztások minden valószínűség szerint no-venber 8-án zajanak le. Az új parlament nek a választástól számított 30 napon leg-később össze kell ülnie, erre tehát való-szerűleg december elején kerül sor. A fel-oszlattása a választást követő 43. napon történt meg.

Az új birodalmi gyűlési választásokkal egyidejűleg, a jelek szerint népszavazás is lesz Németországban. A szociáldemok-rata párt vezetősége hétfőn este indít-ványt terjesztett báró Gayl belügyi-mi-

napirendváltozás állott be s azt határozták, hogy nyomban szavaznak a birodalmi elnök szeptember 4-ki és 5-ki szükség-rendeleteinek felfüggesztése és a birodalmi kormány ellen betervezett kommunis-ta bizalmatlansági indítvány felett. Amikor Göring birodalmi gyűlési elnök a szavazás megkezdését enunciatla, Papan kancellár felmutatta a vörös aktatáskát, amelyt a kancellár olyan alkalmakkor hordanak magukkal, amikor birtokukban van a törvényhozást feloszlato kézirat s azt használni akarják. Göring a tradíció-nális jelet nem vette figyelembe, mire a kancellár kezét felemelve jelezte újra, hogy szólni akar.

Göring elnök nem adta meg a szólás jogát a kancellárnak, amit azzal indokolt meg, hogy elrendelt szavazás közben fel-szólalásnak a házszabályok értelmében helye nincs. Papan erre felment az el-nöki emelvényre s átadta Göringnek a házfelozlató kéziratot, de az elnök félre-tolta azt azzal a kijelentéssel, hogy a birodalmi gyűlés előbb lefolytatja a szavazást az elhatározott napirend indítványai felett. A házfelozlató kéziratot Papan az elnöki asztalon hagyta, majd minisz-tertársaival távozott az ülésteremből.

niszter elé, amelyben azt javasolja, ren-deljenek el ugynevezett népközdeménye-zési eljárást a szeptember 3-iki gazda-sági szükségrendeletek szociálpolitikai részének felfüggesztése ügyében. Ha a szociáldemokrata párt össze tudja hozni a népközdeményezéshez szükséges husz ezer szavazatot, akkor a kormánynak népszavazást kell elrendelni a szükség-rendelet vonatkozó részének felfüggesz-tése ügyében. Miután kétségtelen, hogy a huszezer aláírás meglesz, a népszava-zást meg kell tartani. Dátuma előrelát-hatóan összeesik majd az új parlamenti választások dátumával.

A birodalmi kormány tagjai a parlament feloszlattása után rendkívüli mi-nisztertanácsra ültek össze a parlament épületében, majd később átmentek a kancellári hivatalba és Papan kancellár dolgozószobájában folytatták tanácskozásaikat.

Papan a rádióban mondta el beszédét

Papan kancellár hétfőn este beszédet tartott a rádióban, hogy tudomására hozza a német népek mindazt, amit a birodalmi gyűlésben nem tudott elmondani. A kancellár hangján érezni lehetett azt az izgalmat és elkeseredést, amelyt a néhány órával előbb lejátszódott események kiváltottak belőle. Beszéde elején ezeket az eseményeket ismertette és hevesen támadta Göring nemzeti szociálista képviselőt, a birodalmi gyűlés elnökét, aki — szerinte — alkotmányel-nesen járt el. Ugyanez a birodalmi gyűlés, amelynek nem volt semmi kifogása Zetkin Klára elnöki megnyitóbeszé-de ellen és amely mély áhitattal hallgat-gatta végig ennek a moszkvai agitátor-nőnek a propagandabeszédét, nem volt hajlandó meghallgatni a német nemzeti kormány nyilatkozatát.

Papan kancellár ezután hosszú beszám-olót tartott kormányá eddigi tevékeny-ségéről. A birodalmi kormány, amely oszthatatlan egész, el van tökéltre arra, hogy továbbmegy útján, amelynek mér-földköveit világosan jelzik eddigi csele-kedetei. Ez az út az állam új és függet-len irányításának útja. Hindenburg elnök bizalmát bírva, a kormány nyugodtan megy tovább.

A kormányprogram

A kancellár ezután a programnyilatkozat külpolitikai részét ismertette. A lausannei egymény végleg eltemette a jó-vátételi rendszert és a Young-tervet.

— Németország nem akar egyebet, mint a leszerelést s még a legmesszebbmencő leszerelési javaslatokat is készséggel támogatja, ha azok valamennyi államra nézve egyformán érvényesek. Nem vehetünk részt a leszerelési konferencia to-vábbi tárgyalásain addig, amíg nem fogadják el a fegyverkezési egyenjóság-

Barna a divat!

Szabó Jenő nagyáruházába Cluj

Zöld a divat!

Megérkeztek: külföldi ANGOL, SKÓT, FRANCIA kabát, kosztüm, ruha-keleme ujdonságok

Belföldi kabát, kosztüm, ruha-keleme ujdonságok

Borszin a divat!

nagy választékban!!!

Lila a divat!

ra irányuló követelésünket.

A német jegyzékre adott francia vá-laszt ma nyújtották át Berlinben s a kormány kedden reggel nyilvánosságra hozta szövegét. A francia választ nem látszik alkalmasnak a súlyos probléma megoldá-sára. A kormány néhány napon belül meghozza döntését s ez a döntés azt a meggyőződést tükrözi vissza, hogy itt a német nép becsületéről és az élethez való jogáról van szó.

A kancellár a külpolitikai problémák ismertetése után a kormányprogram gazdasági részére tért át.

Hindenburggal — Német-országért!

A kancellár végül a német állami élet újjáépítéséről beszélt. A kormány minden kísérletet meghúsi, amely pártiktaturát akar teremteni a birodalomban. Egészsé-

ges belpolitikai helyzet csak úgy képzel-hető el, ha az államot pártok felett álló nemzeti kormány irányítja, amelynek hatalma és tekintélye a birodalmi elnök személynékel méltatásával fejezte be beszédét. Hindenburg a német egység szim-bóluma s ez a szimbólum legyen az alapja továbbra is a német állami életnek. Ebben a szellemben hajtja majd végre a kormány a tervbevetett alkotmányrefor-mot is.

— A birodalmi kormány a nemzeti akarat végrehajtójának tekinti magát — mondotta végül Papan. — Miután megakadályoztak abban, hogy a birodalmi gyűlés tribünjéről ismertessem a birodalmi kormány programját, innen kiál-tom oda az országnak: Hindenburggal Németországért!

Gandhi éhségstrájkba kezd börtönében

Szabadon fogják bocsátani az éhségstrájkoló vezető

London, szeptember 13. A Reuter-iroda értesülése szerint ma vált itt ismeretessé, hogy Gandhi a yeravdai fogházból levelet intézett Sir Samuel Hoare-hoz és MacDonald miniszterelnökhöz, amelyben bejelenti, hogy szeptember 20-án éhségstrájkot kezd, til-

tokzásul az indiai elnyomott osztályokkal szemben tanúsított bánásmód ellen mindhalálig.

Szimlai politikai körökből nyert értesülés szerint Gandhit szeptember 20-án, közvetlenül éhségstrájkjának megkezdése után szabadon bocsátják.

Törlik a kisiparosok forgalmi adóját

Bucuresti-Bukarest, szeptember 13. A pénzügyminiszter Fischer József képvise-lő intervenciójára körendeletet inté-zett a pénzügyi adminisztrátorokhoz. Ebben azt az utasítást adja, hogy a 3000 lej jövedelemnél kevesebbel bíró kispá-

rosok 1932, és 1933. évekre kivetett for-galmi adóját töröltessék és az ezen a címen eszközölt foglalások alól mentesít-sék, a lefoglalt tárgyakat és számszámokat pedig vissza kell adni.

Aki munkanélkül van, az ne csavarogjon, mert börtönbe kerül

Egy multszázadbeli törvény alapján az uccán kószáló munkanél-külieket csavargásért el lehet itélni. Nyolc snorrert öt-öt napra ítélte a kolozsvári járásbíró

Cluj-Kolozsvár, szeptember 13. (Az Uj Kelet tud.) Néhány nappal ezelőtt né-hány tragikus figura jelent meg a kolozsvári járásbíró előtt, ahol egy, már régen a törvénykezési irattárba ki-vánczó törvény alapján ítéletet hoztak tőpörödött zsidó asszonyok és nyomoru-ságos külsejű zsidó bácsik fölött. Ez a törvény az u. n. régi dologházi törvény, amelynek regátbeli alteregója, a csavargókról intézkedő törvény van az országban érvényben. Ennek a törvénynek alapján a munkanélkül az uccán csatan-goló embereket össze szedik a redőrség emberei és bíróság elé állítják, ahol csavargásért elítélik őket. A szinte erkölcs telenségig antiszociális törvény alapján a bíróság elé került egy vidéki koldus-szegény zsidó asszony, aki gyalogosan hozta ke Kolozsvárra súlyosan szembe-teg kisfiát. Itt a hitközség protezsálta be ingyenesen kórházba, de hazamenni már nem tudott és éppen ezért beteg gyermekével együtt zsidó házakhoz kopogtatott be, hogy utiköltséget könyö-

rogjön ki magának. Közben koldulásért letartóztatták. Ugyanez az esetet egy zsidó férfinék, aki önmagát jött megvizsgáltatni, de hazautazni már nem tudott. Rajtuk kívül még hat máramarosi snorrer került a járásbíró elé, akiket szanalomból dr. Ghilezan Livius védett. A védőügyvéd rámutatott arra, hogy amikor huszmillió nál több munkanélküli „csavarog” világszerte, fantasztikusnak látszik egy multszázadbeli törvényt alkalmazni. A tárgyalást vezető bíró elment az engedé-kenység határáig, de miután a rendőrség „erkölcsrendészeti” osztálya e törvény alapján állította bíróság elé a „tettesket”, nem tehetett mást, mint az enyhítő körülmények legszélesebb alkalmazásával csak öt-öt napra ítélte a koldusokat, akik csütörtökön már vissza is nyerik szabadságukat. Ez eset is alkalmas arra, hogy felhívja az illetékesek figyelmét az antiszociális csavargó törvény hatályon kívüli helyezésére.

IRÓK ÉS IRASOK

Két fiatal lírikus
új verses kötete

Tisbi Illés és Lobstein Rudolf

A muzsák nem hallgatnak el. Tehát a mai nehéz idők nem szabad háborus időknek feltűntetnünk. A fiatalok egy jobb jövő bizodalomban ma is énekelnek, holott mindenkinek a szíve alján inkább problémák lázonganak. De azért van egy csücske a léleknek, ahol meghúzódnak a melódiák forrásai és a fiatalok ebből merítenek.

Két fiatal költő küldte be hozzánk új verseskötetét: Tisbi Illés, az Erdélyből elszármazott fiatal újságíró és Lobstein Rudolf gyulafehérvári szigorló orvos. Tisbi Illés meg is indokolja éneklő kedvét és dalos munkásságát „Vigasz” című versében:

Hajlj hozzám, Testvér
hadd sugjam füledbe
éneket.
Esőre szomjas mező
a lelke
s én hozom neked a vigasz
harmatát.

Látom lábodon tövisek
égő bélyegét,
vasszegyek véres nyomát
tenyered ráncáiban
és ajkadon a fájdalom
szárba szökkent kalaszát,
de azért ne csüggedj, Testvérem.

Nézd, esténként kigyulnak
a csillag-lámpák
és pihés asszony-kebel
puha vánkósán
pihenésre hajtod a fejed
s ha ma még sárkányok keringnek
nászgyárad felett
ne félj, ne félj
holnap inni fogsz Te is
patakok tiszta vizéből.

Hajlj hozzám, Testvér
én hozom neked a vigasz
harmatát.

Lobstein Rudolf könyve elé Szabó Imre írt előszót. Innen vesszük a fiatal poétát jellemző sorokat:

„Lobstein Rudolf világlátott ifju. Párizsban, Firenzében, Bécsben és Prágában járt az egyetemre tudomány-szomjas érzésekkel, alkotó gondolatokkal, amelyek beívelődnek a szenvedő emberiség felé. Emberiesen együttérző poeta azóla meg ezekről a lapokról. A poeta beszél szerelemről, barátságról, a háború minden bajáról, fájdalmairól. Nem keres új formákat, nem egyénieskedik, közvetlenül szól. Tehát mindenki megérti, mindenki megéri panaszát és vigasztalását, a szeretet fuvalma melengeti az olvasót. Néhány vers és mit jelentenek? Egy

tisztult órát és a visszaemlékezésben reményt hasonló tisztulásokra a jövőben.”

„Valóságok és lehetőségek Palesztinában”
A marosvásárhelyi Barisszia kiadványa
Követésre méltó iniciatívát ragadott meg a marosvásárhelyi Barisszia, amikor kiadta Kaplansky nagyszerű munkáját: „Valóságok és lehetőségek Palesztinában”. Hézagpótló mű ez a füzet, amely egy kitérő és a realitásokkal számoló közgazdász adatszerűségével tárja fel a zsidó országépítés gazdasági lehetőségeit, halomra döntve Simpson jelentését és azokat a téves beállításokat, amelyek az utóbbi időben merültek fel Palesztina gazdasági fejlődése és kilátásai tekintetében. A tanulmányt Franz Oppenheimer, a berlini egyetem világhírű nemzetgazdászának rövid előszava vezeti be, amelyben klasszikus tömörséggel fejti ki a palesztinai mezőgazdaság nagyszerű le-

hetőségeit. Kaplansky új megvilágításba helyezi az ország gazdasági kapacitását, bevándorlási felvevőképességét és a kolonizáció perspektíváit. Éles analízis alá veszi Simpson kormányzatkérdő jelentését és megállapításait és a tények adatszerűségével cáfolja meg Simpson tételét a földkérdés, az ország befogadóképessége, a földnélküli arabok, stb. kérdéseiben. Részletesen foglalkozik a felachok, az arab parasztek szükségleteivel gazdasági és területi szempontból és bebizonyítja, hogy a zsidó kolonizáció csak feljavította az arabok életstandardját és alaptalan vád az, hogy a zsidó kolonizáció tette földnélküli a felachokat. Kaplansky munkája pedáns fordításban kerül az olvasó elé és külső kiállítása is dicséri a marosvásárhelyi barissziánusok példás munkáját. A könyv megrendelhető a marosvásárhelyi Barissziánál. (—)

SZÍNHÁZ-FILM
MŰVÉSZET

— Indig Alfréd hangversenyt betegsége miatt szombaton tartja meg. Indig Alfréd, a kiváló hegedűművész kedd este hirdett hangversenyt sajnálatos akadályoztatása miatt kénytelen volt szombatra halasztani. A közszerzetnek örvendő művész közérzetében tegnap kellemetlen változás állott be. Szédülésről panaszkodott és a délután folyamán már kisebb hőemelkedést is konstátált magán. A művész orvosa, bár nem látott komoly veszedelmet állapotában, óvatosságból megtiltotta, hogy a belső izgalommal járó hangversenyen fellépjen. Indig orvosa pár napi pihenést és szobafogságot rendelt el, hogy szombat este halasztott hangversenyén friss erőben és teljes diszpozícióval lépjen színpadra kolozsvári közönsége elé. A szombati hangversenyre továbbra is Lepage könyvkereskedése hozza a műsort forgalomba.

Színház-Mozgó műsora

Csütörtökön, pénteken, szombaton és vasárnap fél 4, fél 6, fél 8 és fél 10 órakor: Marko, a bohóc. Hangos premier. A legújabb idegfeszítően izgalmas németül beszélő és éneklő cirkuszsláger. A főszerepben: Ivan Kowal-Samborsky és Berthe Ostyn. Rendező: Max Reichmann.

Az Opera-Mozgó műsora

Szeptember hó 12., 13., 14. és 15-én fél 4, fél 6, fél 8 és fél 10 órakor: Nagy szonozáró film: A Végzetes csók. Főszerepben Ami Harding, Clive Brock, Conrad Nagel. Helyárak: 10 és 20 lej.

RÁDIÓ MŰSOR

Szerda, szeptember 14.

Bukarest. 19: Hegedűhangv. 19.45: Zongorahangv. 20.15: Cselló.
Budapest. 9.15: Hangv. 12.05: Cigányzene. 12.25: Hírek. 1: Pontos időjelzés, időjárás. 5.45: Hírek. 3.30: Morse tanfolyam. 4: Gramofon. 4.45: Pontos időjelzés, időjárás. 5.45: Amit már elfelejtettünk és amit még nem tudunk. 6.15: Dupla férfivartart. 7: Olasz nyelvoktatás. 7.30: Mussolini Rómája. 8: Hegedűhangv. 11: Cigányzene.
Bécs. 20: Szimf. hangv.
Berlin. 21.30: Hangverseny.
Breslau. 21.10: Vidám est.
Stuttgart. 19.30: Filharmónikusok szór. hangversenye.
Lipsee. 19.30: Német népdalok.
Varsó. 20.50: Hegedűverseny.
Róma. 20.45: Olasz operaest.
Prága. 19.30: Smetana: A titok című operája.
Pozsony. 18: Magyar óra.
Brünn. 19.30: Opera.
Osló. 20: Szór. zene.
Svájci Romand Adó. 20: Haydnról.
Sv jci Aleman Adó. 20: Molière: A fősvény c. színműve.
Csütörtök, szeptember 15.
Bukarest. 19.20: Rádiózenekar.

Budapest. 9.15: Postászenekar hangv. 9.30: Hírek. 12.05: Balalajkazené. 12.25: Hírek. 1: Pontos időjelzés, időjárás. 2.45: Hírek. 4: Felolvasás. 4.45: Pontos időjelzés, időjárás, hírek. Majd a földművelésügyi minisztérium előadása. 5.30: Cigányzene. 6.45: Angol nyelvoktatás. 7.15: Szalónzenekari hangv. 7.45: A rádió külügyi negyedórája. 8: Színműelőadás a Studióból. Utána pontos időjelzés, hírek, majd 10: zongorahangv. Utána cigányzene.
Bécs. 20.05: Jazz. 21.45: Rosé négyes. 23.05: Szór. zene.
Heilsberg. 12.25: Argentínai táncok és indulók.
Breslau. 20.30: Humoros hangv.
Stuttgart. 22.45: Mozart: Varázsfuvola C-moll zongora és zenekari verseny.
Varsó. 22: Táncczene.
Poznan. 18.30: Enekhangv.
Kattowitz. 19.45: Gramofon.
Milánó. 20: Gramofon. 20.30: Saint Saens: Sámson és Delila.
Róma. 20.45: Zenekari hangv.
Prága. 21: Glazunov hangv. 22.30: Orgonahangverseny.

APRÓHIRDETESEK

Egyszeri közlésnél egy szó 3 lej, vastagabb betűvel 6 lej. Legkisebb apróhirdetés 30 lej. Allástkeresőknek 80 százalék kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jelíges levelet csak úgy továbbítunk, ha portóbélyeg mellékelve van.

Engedélyeket, vámolási ügyeket és bármilyen bukaresti megbízást elvállalok. Hirsch Salamon Huedin, Str. I. Maniu 5.

Uri családnál orth. kóser ellátást kaphat 2-3 iskolás gyermek. Komfortos lakás. Külön telek. Szigoru felügyelet. Erdéklődni Reg. Ferdinand 31., cukorka-üzlet.

Két zsidó középiskolás fiú olcsón teljes ellátást kaphat. Reg. Ferdinand 13. Gross manál.

Kiadó két szoba, konyha. Calea Traian 55. szám.

Kertes házban 1 szoba konyha kiadó. Str. Brațianu 45.

Üzemgépész 25 évi gyakorlattal állást keres. Vállalja gőzkazánfűtést, gőzgép, kondenzátoros vezérmű, Diesel-motor, villany és vízvezeték szerelését és üzembent tartását. Cim: Lázár Cluj, Lázár u. 31. szám.

Gyermekkoszt keresek megvételre. „Sürgős” jelígre a kiadóba.

Zongora- és német tanítónő redukált áráért avagy lakásért órát adna. Cimeket „Tanítónő” jelígre kér a kiadóba.

Uriházban belvárosban, elegánsan burtozott szoba, urilánynak, esetleg ellátással is kiadó. Linceg ucca 10., földszint.

Naponta frissen fejt kóser tehén- és bivalytej (házhöz szállítva is), valamint tejszín, tejföl, vaj és túró kapható Schwartz Ignácánál, Str. Filipescu (Szentlélek u.) 7. Ugyanott vegetárius koszt — kihordásra is — kapható. Csak megrendelésre.

Nagyváradon központban lakó intelligens zsidó családnál urileány, vagy diákfiú teljes ellátást kaphat, fürdőszoba- és zongorahasználattal. Özv. Berger Antalné Oradea, Várház ucca 39. Kert uccal sarokház.

Anilin-festékek

orig. I. G. Farbenindustrie (vorm. Meister-Lucius) gyártmányok nagybani eladása.

Ullmann József & Fló

Vegyiáru Import Oradea. Telefon 677.

SZERKESZTŐI
ÜZENETEK

F. E. Cluj. Ami a világegyetem általunk ismert részének kifejlődésére vonatkozó elméleteket illeti, ma már többekévesebbé tisztult nézet mondható kialakultnak. Ön előtt is ismeretes az a feltevés, hogy a mi naprendszerünk eredete káosz, egy forró-örvénylő-sistergő fantasztikus mennyiségű gázokat tartalmazó tömeg. Ezen tömeg külső részei a környező űr hőmérsékletének hatására kisebb-nagyobb foku hőcsökkenést szenvedtek, tömegük kisebb térfogatra huzódott, így sulyosabbá váltak és behuzódtak a káosz sűrűbb rétegei felé. Az ezáltal előálló mozgás, a tehetetlenség és a testeknek egymásra gyakorolt dinamikus hatásai következtében lassanként szabályos utra tért, a káosz egyes részei köröket kezdtek leírni a sűrűvé vált mag körül. Viszont a centrífugális erők következtében a forgó részek egyre sűrűbbekké váltak, ennek következtében sulyosabbakká mindaddig, amíg lendületük felülmúlta a központi test vonzóerejét, elszabadultak és kilendültek az űrbe. Itt ragaszkodva eredeti pályájukhoz kettős mozgást követtek, saját tengelyük és az eredeti centrumuk körül. Ezzel el is mondtuk röviden a bolygók keletkezését. Így az egész fejlődés egy összefüggő láncolat, melyben minden fázis a fizika és kémia egyszerű törvényeit követi. Megjegyezzük, hogy a fizika és kémia, az energia és az anyag tudománya ma már nem különálló gondolatkör. Ma már elfogadott álláspont az, hogy az anyag nem egyéb, mint az energia egyik megnyilvánulása. A fejlődés ciklusonkénti ismétlődésére vonatkozólag legközelebbi rovatunkban tájékoztatjuk.

R. Ö. Alesd. 1. Konverzió által sujtott bankbetétjére vonatkozólag, sajnos, nem tudunk olyasmit tanácsolni, ami betétjének megmentését eredményezhetné. Mindeneestre várja be a konverziós törvény módosítását, talán fog valami kedvezőt hozni az ön esetére is. 2. Betétkönyvére esetleg hirdetés útján kaphat vevőt. 3. Ha képességei fedik a levelében kifejeztetteket, egy hirdetéssel talán tudni fog megfelelő álláshoz jutni.

G. E. Satu-Mare. A mai helyzetben nem igen lehet könyvkiadót találni, amelyik héber tudományos munka kiadására vállalkozna. Ezek működése csakis arra szorítkozik, hogy a már megkezdett, folytatódólag műveket, tehát, amelyekre előfizetők vannak, bevégezzék. Új munka kiadását csak abban az esetben vállallják, ha a szerző az összes költségek megtérítésére vállalkozik.

„Tanács”. Az ön esete a „turpis causa” név alatt ismert jogeset. Törvénytelen akcióhoz nyújtott segédkezésért ellen-szolgáltatást semmiképpen sem követelhet, semilyen, ebből származó „jogot” nem érvényesíthet. Tanácsunk, hogy örüljön a dolgok ilyen kimeneteléhez, mert sulyosabb következményei is lehetnének. K. A. Ciocia. A frankfurti rabbi művei magyarra fordítva nem kaphatók. Graetznek „Volkstümliche Geschichte der Juden” című német nyelvű 3 kötetből álló művét 500 lejért árban tudjuk átengedni.

Apolló, Oradea. Kérdéseit áttettük kiadóhivatalunkhoz. A Palesztina utra vonatkozólag kérjük, sziveskedjen válasz bélyeggel ellátott levélben Dr. Weisz Fülöp urhoz, a cluji Palesztina-Hivatal elnökéhez fordulni. (Cluj, Cal. Reg. Ferdinand 34.)

Wirtin, Udvari. Ha a tej minősége kitűnő és még sem képes vaját kapni bejőle, bizonyára a köpülője rossz. Ettől eltekintve a hibát okozhatja az állatoknak adott takarmány is. Kérjük tehát közölni velünk, otthon tartja-e tehenét, vagy hol és mily eleséget ad neki? Ezen adatok birtokában visszatérünk kérdésére.

Gyerekek! Diákok!

minden tankönyvet megkapnak Lepage-nál. Betétkönyvre vásárolhatnak ajándékokat kapnak, ingyen sorsjeggyel nyerhetnek hasznos nyeremény tárgyakat.

— Hűvösebbi pestről jelentik időjárásprognózt és kissé hűvösebb helyeken eset.

— Mafalda utja. Budapest párt leghercegnő teg Budapestre ér olasz követség autón megtek nevezetessége számára egyik Bulgária felé kább lepihent fiában Boris meg, aki testv.

— Eltűnt a jelentik: A F tűntjeiről se A gépet Grön részen, ahol gőzös és három tatja.

— Megindul vonat. Budapest 1 óra 30 perc Keleti pályaud első villamosvony. Mától k 2 személyvona vontatással a rom közötti v maximális seb tonna terhelés.

— Életbeli form. Londont press távirata reformjavaslat tak, amely kim dok beltokaina életbelépett Sp

— Gyermekp ban. Berlinből gyermekparaliz pokban nagy a el kellett rend zárását. Meckl az iskolák a já

— Ertesítés. közönségnek, h leg az összes az 10.30-ig közle társaság.

— Állando k középeurópai jelentik: Az osz jugoszláv, román delegátusainak érdekeltségű ké tározta el, ame államok egye-

— Újból meg gyar kereskedé jelentik: A Nou szerint szeptem nak a magyar-c delmi szerződés gyalások.

— Az Uj Ke sa. Egészen kivé Uj Kelet kiadóh nak arra, hogy utazzanak le Bu venőtszázalékos folytán a bukar lebbe kerül, de e és élelmezési kö

nak. Az utasok kocsin mennek k Színájában is k az ősrégi király oda-vissza hálók társaskirándulás 24-én, szombaton nak és 27-én, ke térnek vissza. A begyéseket az U gad el.

— A Szovjet m ból jelentik: La tint az oroszorszá válság közelebb kényszeríteni. Utó népbiztosban látj tudja a vörös ha politikájában elle titásnak.

— Az uralko restből jelentik: Renciáját újból alkodó audiend ig szünetelnek.

HIREK

— Hűvösebb időjárás várható. Budapestre jelentik: A meteorológiai intézet időjárásprognózisa szerint nyugati szél és kissé hűvösebb időjárás várható egyes helyeken esetleg zivataros esőkkel.

— Mafalda olasz főhercegnő balkáni útja. Budapestre jelentik: Az olasz királyi pár legkisebb leánya, Mafalda főhercegnő tegnap Berlinből repülőgépen Budapestre érkezett. A főhercegnő az olasz követségen szállott meg. Később autón meglepetéssel a magyar főváros nevezetességeit s este páholyt béreltek számára egyik színház előadására. A főhercegnő a páholyjegyet nem vette igénybe, mert az éj folyamán folytatta útját Bulgáriába felé s a vonatja indulásáig inkább lepihent. Mafalda főhercegnő Szófiában Boris király feleségét látogatta meg, aki testvérnéje.

— Eltűnt a Flying Family. Londonból jelentik: A Flying Family repülőgép eltűntjeiről semmi híradás sem érkezett. A gépet Grönlandtól keletre eső tengerre szel, ahol leszállásra kényszerült, egy gőzös és három grönlandi repülőgép kutatja.

— Megindult az első magyar villamos. Budapestre jelentik: Ma délután 1 óra 30 perccor futott ki a budapesti Keleti pályaudvarról Komárom felé az első villamosvontatású gyorsvonati szerelvény. Mától kezdve naponta 2 gyors- és 2 személyvonat fog közlekedni villamosvontatással a Keleti pályaudvar—Komárom közötti vonalszakaszon. A vonatok maximális sebessége 100 km. lesz és 355 tonna terheléssel haladhatnak.

— Életbelépett az új spanyol földreform. Londonból jelentik: A Daily Express távirata közli, hogy a spanyol földreformjavaslathoz külön szakaszt esatolták, amely kimondja a volt spanyol grandok birtokainak elkobzását. A törvény életbelépett Spanyolországban.

— Gyermekparalízis pusztít Pomerániában. Berlinből jelentik: Pomerániában a gyermekparalízisjárvány az utóbbi napokban nagy arányokat ért el, úgy, hogy el kellett rendelni az elemi iskolák bezárását, Mecklenburgban sem nyitottak az iskolák a járvány miatt.

— Ertesítés. Tudomására hozzuk a t. közönségnek, hogy f. hó 15-től kezdődőleg az összes autobuszok este 22.30 (azaz 10.30)-ig közlekednek. Rapid autobusztársaság.

— Állandó képviselőket állítanak fel a közép-európai faérdekeltségek. Bécsből jelentik: Az osztrák, csehszlovák, lengyel, jugoszláv, román és lett faérdekeltségek delegátusainak konferenciája állandó faérdekeltségi képviselőket létesítését határozta el, amelyhez export- és import-államok egyaránt csatlakozhassanak.

— Újból megindulnak az osztrák-magyar kereskedelmi tárgyalások. Bécsből jelentik: A Neue Freie Presse értesülése szerint szeptember 19-én újból megindulnak a magyar-osztrák végleges kereskedelmi szerződés megkötésére irányuló tárgyalások.

— Az Uj Kelet bukaresti társasutazása. Egészen kivételes alkalom adódik az Uj Kelet kiadóhivatala utján olvasóinknak arra, hogy fantasztikus olcsó áron utazzanak le Bukarestbe és vissza. Hetvenöt százalékos vasúti árendérmény folytán a bukaresti ut oda és vissza 895 lejbe kerül, de ebbe az összegbe a szálló és ételmezői költségek is beemeltetnek. Az utasok külön harmadosztályú kocsin mennek Bukarestbe, visszajövet Szinajában is kiszállnak és megtekinthetik az ósregi királyi várost. Ugyanez az ut oda-vissza hálókocsin 1095 lejbe kerül. A társaskirándulás résztvevői szeptember 24-én, szombaton este 10 órakor indulnak és 27-én, kedden reggel 10 órakor térnek vissza. A társaskirándulásra előjegyzéseket az Uj Kelet kiadóhivatala fogad el.

— A Szovjet menesztte Sztalint? Londonból jelentik: Lapjelentések szerint Sztalint az oroszországi ipari és élelmezési válság közlebről lemondásra fogja kényszeríteni. Utódát Worosilov hadügyi népbiztosban látják, aki maga mögött tudja a vörös hadsereget s kormányzási politikájában ellene lesz a tulzotti iparosításnak.

— Az uralkodó Szinajában. Bukarestből jelentik: Miután a királyi rezidenciáját újból áttette Szinajába, az uralkodó audienciái további intézkedéssig szünetelnek.

Létrejött az orosz-francia petróleum-egyezmény

Franciaország összes petróleum szükségletének 10 százalékát veszi át Oroszországtól

Párizs, szeptember 13. Orosz-francia petróleumegyezmény jött létre, melynek rendelkezéseit képest

Franciaország petróleumszükségletét hat éven át évente 500 ezer tonna petróleumot vesz át Oroszországtól.

Ez a mennyiség a francia évi fogyasztás 10 százalékát teszi ki.

A jobboldali lapok támadják az egyezményt, mert helytelennek tartják a szovjettel kötött kapcsolatokat kereskedelmi és gazdasági téren is. Az egyezményt elgáncsolni igyekeztek még a különböző érdekelteket idegen petróleumvált

alatok is, mint a Standard Oil, a Shell, Royal Dutch és az Anglo Persian. Hir szerint a megállapodás az árak tekintetében igen előnyös. Részleteket a szerződésről eddig még nem hoztak nyilvánosságra. Diplomáciai körökben megállapodás belesik az 1924-es Herriot-féle politikának irányvonalába, amelynek az volt a gerince, hogy lehetőleg szolgálja a szovjethez való közleledést. Ez a politika ma a német-francia és olasz-francia feszültség napjainban óriási jelentőséget kapott.

— Iskolai értesítés. A Calea Reg. Ferdinand 10. szám alatti izraelita elemi iskolában és óvodában a folyó tanév ünnepélyes megnyitása folyó hó 15-én, csütörtök délelőtt 10 órakor lesz megtartva a kongresszusi hitközség templomában, amelyre a szülőket és az iskola barátait tisztelettel meghívjuk. A tanulók már reggel 9 órakor gyülekeznek osztályaikban. Iskolaszék.

— Eltemették dr. Fehér Dezsőt. Dr. Fehér Dezsőt, a két nappal ezelőtt elhunyt tragikusorsú ügyvédet kedden délután négy órakor helyezték örök nyugalomra a házsongárdi temetőben. A klika halottaskápolnájában állították fel a ravatalt, ahol elsőnek Vásárhelyi Boldizsár református püspök helyettes mondta el a gyászbeszédet. Ezután dr. Dragomir Alexandru, az ügyvédi kamara dékánja méltatóan az elhunyt emberit és fiúit érdemeit. A sírnál dr. Klein Miksa bucsuztatta el Fehér Dezsőt néhány meleg szóban. A temetésen az ügyvédi kamara testületileg képviseltette magát.

— Senki sem jelentkezik a fényképes választói igazolványokért. A kolozsvári városházán már hónapok óta működik egy hivatal, mely a fényképes választási igazolványokat adja ki. A költséges hivatal azonban a közönség indolenciája miatt munkanélkül áll, mert eddig a lakosoknak és a választásra jogosultaknak csak kis száma jelentkezik a fényképes igazolványokért. A választók késelmessége miatt előállhat majd az a helyzet, hogy a terminus lejártá előtt nagytömeg jelentkező fog majd tolatkodni a fényképes igazolványokért, de ezeket a munkától tulterhelt hivatal akkor majd nem elégítheti ki. Az igazolványokért való sürgős jelentkezés azért is fontos, mert a kolozsvári községi választásokat végül is mégis meg fogják tartani és a választópolgárok tömegestől maradnak majd ki a listákból.

— Böhm Bandy újra megnyitotta Bukarestben régi helyiségét. „A Bandy” a román főváros legjobb vendéglőspecialitása, amely mindenkor a legkellemebb étkező és mulatóhelyisége már tíz eszten deje a Bukarestben tartózkodó erdélyieknek. A Parcul Otetelesaneanu, a román nemzeti színházal szemben, az Azuga sörgyár ötmillió lej költséggel a legpazarabb bérhelyiséggé alakította át. A pompás üvegtérben a legjobb erdélyi konyhát szolgálják fel, a legszolidabb vendéglői árak mellett. Kitérő erdélyi fajborok, cigányzene, jazz-band és tiroli Schrammel-koncert egészíti ki a lokal fényes berendezését, amely most már legkellemebb találkozóhelye az erdélyieknek.

— Gyomor- és hasbántalmak, izgékony ság, migrén, kimerültség, szédülés, szív-szorulás, rémes álmok, ijedtség, általános rosszullét, csökkent munkaképesség sok esetben megszűnnek azáltal, hogy a beteg naponként reggel éhgyomorral megiszik egy pohár természetes „Ferenc József” keserűvizet.

— Orvosi hír. Dr. Berner Mór bőrgyógyász, nemibetegségek szakorvosa (Tg. Mures, Szt. György u. 22.) külföldről hazaérkezett és rendelését újból megkezdte.

— Az osztályorsjáték huzásai. Bukarestből jelentik: Az osztályorsjáték mai huzásán a következő főbb nyerevényeket húzták ki: 75.000 lejt 53.154, 30.000 lejt 16.940, 25.000 lejt 53.468 és 13.734, 20.000 lejt 64.184, 57.400 és 63.470, 15.000 lejt 9.645, 41.321, 47.741, 73.656, 20.655, 72.883, 42.232 és 56.999.

— Filléres gyors Budapestre és vissza. Szeptember 23-án Kolozsvárról filléres gyors indul Budapestre és onnan néhány napi veszteglés után visszaérkezik Erdély fővárosába. Részvételi díj kollektív utlevéllel 700 lej. Információkat az utazási irodában Cluj, Reg. Ferdinand 13.

NAPRÓL NAPRA

Párizsból jelentik, hogy Mme Rachel Dorange, a párizsi társaság híres szépsége, aki néhány évvel ezelőtt lóháton bejárta Európát s Bukarestben és Budapestben is járt, Cannes egyik luxus-szállójának szobájában veronállal megmérgezte magát. A híres szépség bucsu levelében közli, hogy anyagi helyzete megrendült és ezenfelül súlyos szerelmi csalódás is érte s ezért akar megvalni az élettől. Állapota súlyos.

Newyorki jelentés szerint W. Ch. Schultzer philadelphiai tanár ellen egyik néger hallgatója vádat emelt amiatt, hogy a tanár szerelmi ajánlatát elutasítva, súlyosan bántalmazta őt. A rendőrség ki akarta hallgatni Schultzert s amikor a detektívek érte mentek, szobájában agyonlőtte magát.

Párizsi távirat közli, hogy Lebrun elnök tegnap fogadta Gorgulownak Doumer elnök gyilkos merénylőjének védőit. Az elnök a szerdai nap folyamán dönt a halálra ítélt gyilkos merénylő kegyelmi kérvénye felett. Párizsban valószínűnek tartják, hogy Gorgulowot csütörtökön reggel ki fogják végezni, mert Lebrun elnök nem fogja amnesztiában részesíteni a gyilkos merénylőt.

Hamburg és Berlin között két héten belül forgalomba helyezik a 285 km.-es távon a sin-Zeppelin, amely alig valamivel több mint két óra alatt teszi meg az utat a két város között.

Reinhardt kénytelen volt letenni arról a tervről, hogy a berlini Grosses Schauspielhausban 6 mutattassa be Lehár Giulietta c. operettjét. Jarmila Novotnával és Richard Tauberral a főszerepekben, mert a darab költségei 200 ezer márkába kerülnek s ennyi pénzt, vagy hitelt színházi célokra nem tudnak most Berlinben felhajtani.

André Dahl francia író, a kiváló humorista agyszélhűdésben Párizsban meghalt 46 éves korában. Dahl mint kabaréénekes tínt fel egy évtizeddel ezelőtt, majd elismert író lett belőle. Lelkes embere volt a világbékének.

A délfancia parti rendőrségek megállapították, hogy egyes hajókon és vachtokon opiumbarlangok vannak. A kábítószerek csomagokat gumizsákokban a tengerbe süllyesztik s amikor es-ténként elegendő vendég szállott a járműre, felszedik horgonyát s kifutnak a nyílt tengerre, ahol a vendégek szabadon áldoznak szenvedélyüknek.

VIDÁM SAROK

Blau kétheti szabadságát egy nyári hotelben akarja eltölteni. Meg nézte a szobát, tetszett neki, az ára se volt nagy, mégis aggodalmaskodni kezdett és így szólt a hoteltulajdonoshoz:

— Nekem azt mondták, hogy ön egy antiszemita.

— Ugyan kérem, — feleli a tulajdonos — én antiszemita? Nyáron?

Színhely a bírósági tárgyaló terem. Az elnök korholja a vádlottat:

— Maga legutóbb megígérte, hogy tisztességes ember lesz és most azzal van vádolva, hogy politikusnak adta ki magát.

— Bíró ur kérem, hát egy politikus nem lehet tisztességes ember?

A kolozsvári bohém butorozott szobát vesz ki. Mikor beköltözik, ezt mondja a háziasszonynak:

— Tudja kedves asszonyom, az én régi szállásadóm sírt, amikor onnan eljöttem.

— Nálunk nem lesz sírva, — feleli az asszony, — mert itt előre kell jitzetni.

Szeptember elsején megnyílt Bukarestben a

Parcul Otetelesaneanu

étterem és bár-kávéház

Strada Matei Millo 12. sz. alatt. A Nemzeti Színház mellett.

Böhm Bandy vezetése

Román, erdélyi és bécsi konyha

A helyiség és a kert éjjel-nappal a közönség rendelkezésére áll.

Minden este 9 órától tánc a Bukarestben először szereplő

HAWAYAN-JAZZ

közreműködésével

Schrammel koncert!

Azuga sör!

Mélyen leszállított árak!

UJ KELET *Legújabb hírek*

Fischer József dr. elszámolást követelt a kamarában a kenyérbélyegekről

A devizakorlátozó intézkedések megfojtják a romániai ipart és kereskedelmet. Támadják a bukaresti rendőrprefektust, aki szétveretett a konverzió hívei között

Bucuresti, szeptember 13. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A kamara ülésén Dan Zaharia admirális reflektál Zelea Codreanu-nak a haditengerészetnél történt állítólagos visszaélések ügyében előterjesztett interpellációjára. Kérde a hadügyminisztert, megfelelnek-e a vadak a valóságnak és igaz-e, hogy 4 torpedóhajó átvételénél milliókkal károsították meg az államot? Ha nem igazak a hírek, úgy cáfolja meg és indítnon eljárásokat azok ellen, akik a hamis adatokat kiszolgáltatták. Ha ellenben igazak, akkor gondoskodják a bűnösök szigorú megbüntetéséről.

Támadják a bukaresti rendőrprefektust

Leon lupista panasolja, hogy a Federatia Economica vasárnapi gyűlésén rendőrök hatoltak be a terembe és gumibotokkal verték a résztvevőket, a menekülőket pedig a kijáratnál újabb rendőrcsapatok fogadták hasonló módon.

Marinescu prefektusnak minden meg van engedve?

Emlékeztet a grivitai véres incidensre, azért sem történt semmi baja.

Mihalache belügyminiszter: Annnyit tudok, hogy kövekkel dobálták meg a rendőrséget és Marinescu prefektust is megütötték.

Negura liberális: Hogy lehet az, hogy amióta Marinescu a prefektus, minden tüntetés vérbe full. Ez a prefektus a polgárok szabadságának ellensége és el kell távolítani a helyéről.

Goiceanu lupista:

Küldjék vissza a kaszárnyába.

Mihalache belügyminiszter igéri, hogy vizsgálatot indít, de rámutat arra, hogy mindig akkor vannak összeütközések, amikor felelőtlen elemek izgatják a polgárságot.

Ha a prefektus polemizál

Mirescu szocialista kifogásolja, hogy Marinescu rendőrprefektus Cantacuzino képviselével hirtelen polémiát folytat és tiszteletlen hangon nyilatkozik az ő személyéről is.

Leon: Mi történik Franciaországban, ha egy prefektus polémiát folytatna a képviselőkkel?

Mihalache: Nem tilthatom meg egy képviselőnek, hogy meg ne védje magát támadásokkal szemben.

Negura liberális kérdést intéz a földművelésügyi miniszterhez, miért osztatták fel a Constantin Bratianu-szövetkezetet. Talán csak nem azért, mert Bratianu nevével van elnevezve?

Mihalache: En vagyok az első, aki mindig szíven viseltem a szövetkezetek érdekeit, de én küzdöttem mindig elsősorban a tolvajok és csirkefogók ellen. E szövetkezet mögött ilyenek állnak, ezért kellett feloszlatni.

Ghelmegeanu földművelésügyi alminiszter: A felosztás a központ hivatalos véleményezése alapján történt.

Miért kell fizetni a kenyérbélyegeket?

Dr. Fischer József a kenyérbélyegek ügyében szólal fel. Az előző kormány alatt életbeléptették a kenyérbélyeg rendszert, amellyel a mezőgazdaságot akarják támogatni, hogy a bélyegek jövedelméből vagononként 10.000 lej exportjuttalmat adjanak.

Az e bélyegekből befolyó jövede-

lem a mai napig sincsen elszámolva, semmiféle adatokat nem bocsátottak közre arravonatkozólag, hogy mennyit inkasszáltak?

Ép így nem tudni, mire fordították a behajtott összegeket? A közvélemény joggal követelheti a kenyérbélyegek nyilvános elszámolását, annál is inkább mert a fogyasztó közönséget és különösen a pékekhez igen nagymértékben sújtja ez az adó. Kéri a vonatkozó iratokat és adatokat, hogy amennyiben nem kapna kielégítő választ és felvilágosítást, interpellációt terjeszthessen elő.

Másik kérdését a pénzügyminiszterhez intézi, akinek néhány nappal ezelőtt már panaszkodott a Banca Nationala devizakorlátozó intézkedéseiről, amelyekkel

megfojtják a hazai ipart és kereskedelmet.

A nemzeti Bank a devizaigénylésekhez az 1931 és 32. évi adó kifizetéséről szóló bizonylatokat követel. Ehhez az intézkedéshez, amelyet nemrég szövétt, most egy újabb, még lehetetlenebb rendelkezés járult. Egy Popescu nevű inspektor azt az utasítást adta, hogy

1931-es számlákra egyáltalán ne adjanak devizaengedélyt.

Tekintettel arra, hogy a kereskedők

külföldi váltóinak legnagyobb része prolongálás alá esett és 1931-es számlák kifizetésére szolgál,

ez az intézkedés a leghetlenebb helyzetbe hozza a romániai kereskedőket és nagyiparosokat.

Kéri a minisztert, hadd hasson oda, hogy a Banca Nationala vonja vissza ezeket a rendelkezéseket, amelyek a krizistól amugyis fulladozó kereskedelmet teljesen megfojtják. A Banca Nationala vexatorikus eljárása nem szolgálja a közérdeket.

Harmadik interpellációjában kéri a kompenzációs pénztár bevételeinek kimutatását és azt, mire használták fel ezeket a bevételeket?

A kamaráczután áttért az uttörvény részletes vitájára.

A kolozsvári professzorok érdekében

A szenátus mai ülésén Lepadatu professzor a kolozsvári egyetem érdekében szólal fel és rámutat többek között arra, hogy az egyetemi tanárok nem kapták meg hátralelő fizetéseiket, míg a bukarestiek megkapták. Más tekintetben is háttérbe szorítják a kolozsvári egyetemet. A diákokon szubvencióját olyan mértékben leszállították, hogy valószínűleg be kell zárni, ugyanígy a klinikákat is és ugyanez a sors fenyegeti magát az egyetemet is. Sürgős intézkedést követel a közoktatásügyi miniszter részéről.

Szerdán reggel kivégzik Doumer gyilkosát

Lebrun elnök megtagadta a kegyelmet Gorgulovtól

Párizs, szeptember 13. Doumer elnök gyilkos-merényletjének felesége kegyelmi kérvényt intézett Lebrun köztársasági elnökhöz, melyben kérte férjének amnesztiában való részesítését és halálos ítéletének szabadságvesztésre történő átváltoztatását. Az asszony szülés

előtt áll, amely egy héten belül fog bekövetkezni. A köztársasági elnöki iroda a délután folyamán közölte a döntést. Lebrun elnök nem adott kegyelmet Gorgulovnak s így a halálos ítéletet szerdán reggel végre fogják hajtani.

Az új adótörvények drákói intézkedései

Hogyan történik a látszatadó kiszámítása. A munkaadó felelős alkalmazottjának, a bérlő pedig a háztulajdonos adójának fizetéséért

Bucuresti, szeptember 13. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Egyik legutóbbi számunkban beszámoltunk arról, hogy a kormány törvényjavaslatot terjesztett a parlament elé, amely egyrészt 25 százalékkal szállítja le a földadót és eltörli a 3000 lejnél kisebb havi jövedelemmel rendelkező kisiparosok forgalmi adóját, másrészt azonban megszünteti az eddigi adókedvezményeket és új adókat vezet be. A rendkívül fontos törvényjavaslat vonatkozó paragrafusai a következőképpen hangzanak:

Megszűnnek az adókedvezmények

7. szakasz. Ujjonnan épített házak után, az adómentesség periódusa alatt, az évi jövedelem után számított egy százalékos illetéket kell szedni, amely 1932 szeptember elsejével már esedékes.

9. szakasz. Az 1923 április elsejétől kezdve az egyenes-adófizetéssel kapcsolatosan adott összes adókedvezmények és adófizetés alól való felmentések eltöröltenek. Azokat, akik ilyen kedvezményben részesültek, folyó év júliusáig

viszamenőleg fogják megadózni.

10. szakasz. Az 1932 március 18-án megszavazott törvényt, amely leszállítja az örökösödési illetékeket, csak az egymillió lejnél kisebb örökségekre lehet alkalmazni. A fenti törvény alapján már megadott kedvezmények töröltenek az érdekeltek a régi örökösödési illetéket tartoznak fizetni.

A látszatadó kiszámítása

11. szakasz. Az egyenesadó törvény 61-ik paragrafusa a következőképpen módosul: A globális jövedelemből az adó megállapításánál a következő levonások eszközölhetők: 1. Az egyenes és pótdadók azon jövedelem után, amelyekből a globális jövedelem áll. 2. Váltó vagy jelzálogkölcsön után fizetett kamatok. 3. Járadéktörlesztések, melyeknek fizetésére valaki kötelezve van. 4. Az állam, a megyék és községek kulturális és szociális intézményeinek adott hozzájárulások.

A 2-ik pontban foglalt levonások legfeljebb csak 25 százalékkal csökkenthetik a globális adó alá eső alapot. Az olyan adófizetőknél, akiknek az évi jövedelme nem haladja meg a 40 ezer lejt, a globális adó nem lehet kevesebb, mint 600 lej.

Az évi 40 ezer lejnél nagyobb jövedelemmel rendelkező adófizetők globális

adója nem lehet kevesebb, mint 700 lej, de nem lehet kevesebb, mint a minimális jövedelmi adó sem, amelyet a következőképpen számítanak ki:

a) a lakás lokatív értéke. Ehhez nem számítják hozzá a kereskedelem, ipar, vagy hivatás gyakorlásának szükséges helyiségeket. Amennyiben egy házban csak egy lakás volna, úgy a lokatív érték egyenlő az épület adóalapot képező bruttójövedelemmel. Az adófizetés általános jövedelmének nem lehet kevesebb számítani, mint a lakás lokatív értékének négyeszeresét.

b) Minden háztartási alkalmazott és cseléd 10 ezer lejes adóalap.

c) Minden autó 60 ezer lejes adóalap. Ennek az összegnek csak felét számítják, ha az autó professzionális célokat szolgál.

12. szakasz. Az állam, a megyék és községek elsőbbségi joga, az adófizetők minden ingó és ingatlan vagyonával szemben ismét helyreállíttatik.

A bérlőknek kontrolálniuk kell a házadó befizetését

13. szakasz. A háztulajdonosok kötelesek bérlőknek nyugtával igazolni hogy házadójuk fizetésével rendben vannak. Ha ez nem történik meg, a bérlők kötelesek a házből visszatartani a házadónak megfelelő összeget és ezt tartoznak az adópénztárhoz befizetni. Ellenkező esetben a fiskusnak jogában áll a bérlőtől követelni a házadót. Ahol több bérlő van, ott közös megegyezés alapján intézkedhetnek, vagy pedig egy bérlő is visszatarthatja és kifizetheti a házadót.

14. szakasz. Részvénytársaságok, iparosok, kereskedők és bárki, aki idegeneket alkalmaz, köteles alkalmazottjától nyugta útján kérni annak igazolását, hogy globális adóját kifizette. Ha az alkalmazott ezt nem igazolja, a munkaadó visszatarthatja fizetéséből az adót. Ellenkező esetben a fiskus a munkaadótól követelheti közvetlenül az alkalmazott adóját.

15. szakasz. Az az adófizető, aki két éven keresztül nem veti fel magát az adóajánstromba, egy hónapig terjedő börtönnel és választójogának elvesztésével sújtatik.

Három-három esztendői fegyháza irélte a nagyváradai törvényszék a gyilkos Osváth-fivérekét

Oradea-Nagyvárad, szeptember 13. (Az Uj Kelet tud.) Ma tárgyalta a nagyváradai törvényszék Nesselrode-Solutiu-tanácsa Osváth Károly és György gyilkossági bűnügyét, akik — mint ismeretes — meggyilkoltak egy margitai vincellért. A törvényszék 3—3 évi fegyháza irélte a két testvért. A tíz hónapi vizsgálati fogságot beszámította a büntetésbe. Érdekes, hogy Negulescu ügyész megnyugodott az ítéletben, Osváth Károly ártatlanságára hivatkozva felmentését kéri. György pedig enyhébb büntetést. A védelmet dr. Major Miklós képviselte, akiknek előterjesztésére a törvényszék szabadlábra helyezte a vádlottakat a tábiai tárgyalásig.

A Primus cipőgyár tüntetői ellen elrendelték a 30 napos vizsgálati fogságot

Oradea-Nagyvárad, szeptember 13. Megírta az Uj Kelet, hogy néhány nappal ezelőtt a cipész-suhanokc megruhomozták a Primus-cipőgyárat és a támadás során több egyént letartóztattak. A tüntetők résztvevőit, névszerint Gottlieb Oszkár, Salamon Izsákot, Antal Istvánt, Pop Sándort és Erdőlyi Vincét átkísérték az ügyészségre és letartóztatásuk ügyében ma döntött Popovici Liviusz vizsgálóbíró. A döntés értelmében elrendelte ellenük a harminc napos vizsgálati fogságot.

FRATERNITAS Könyv. és Lapkiadó Nyomdása, Ciuji-Kolozsvár, Strada Baron L. Pop (v. Brasov) a. 10. sz. Telefon 2-7

Taxa postală plătite în num. No. 224716 923.

Baron L. Pop (v. Havonta 110, negyedik emeletre 690. egészévre földre: Havonta 1. félére 6. egészévre detések díjszabása KELET az erdélyi szolidaritás egyetlen kink utányomása rna megjelölésével

Megint békát

Uj törvényjavaslat Mironescu pénzügyi miniszter új javaslat, melynek is elegendő börtönműltől lejjig terjedő büntetést sújtani a delánsokat.

A „jóindulatú” Mironescu szavai tőnnek megvédésére déssel fogadjuk, m idején magát a minisztertanácsai re A devizakeresked tésének nem leh delemnek meg van tes törvényei, amely ek, semhogy az sük megszorítása pteselni.

Megjósoltuk, ami sa mond: hogy a d része a Banca Nat került forgalomba.

Mert egészen mag látozzák a devizafó lékutakon fogja ma ösvényt, mely a n forgalom helyrebill

Ha nem szabad k sarkában.

Ha nem lehet k lehet a kávéházban A megszorítások éppen ezért, mert termelik a sibilást

Es nem érhet cél sem.

Lehet, hogy el fo ágról szakadt ügye csipnek kereskedők mi élet természetes vizát vagy valutát guknak, nem a hiva ges árfolyamán, de des kerékvágásába gokkal és pénzbünt sújtatik.

Lesznek botrány lakóink: de rendes lesz, pedig ez min védeni a lej szilár Legfeljebb csak tól pedig igazán el Békáztatás helye lone kitalálni a ga állítására...

Kampóskeresztíján

A törvénytelen ütemű társadalom gyalázat.

Szelidebben már a „fattyu” felett, a zük erősen kifejle ritásus beözönlött a sege egyre bizony ládi fészkerakás ö nie, amikor mind hetetlennek láts együttelés lehetős lom törvényei, a törvénytelen gyerme dikált. A modern vényhozásilag bizt neveltetését, az a esett el attól, hog kedjék, attól sem, beilleszkedhessék a berlesség is így kö

Mint hogy pedig köze volt az embe keresztesek Németo taini akartak rajt elé javaslatot terje szól, hogy amenny reit férfiak tagjai pártnak, akkor a ben ne a bíróság legfelsőbb fokon a jelent ez? Jelenti, törvénytelen gyerme kampóskeresztis v bítthatja a nőt mi nélkül, mert hisze összetételei Landta károsodás ellen.